JAN PADYCH

MACHROVAT BY SE NEMĚLO

MINIPOVÍDKY (NEJEN) O MACHROVÁNÍ

MOTTO:

MACHROVAT BY SE OPRAVDU NEMĚLO.
ALE NA CO JINÉHO PAK CHCETE VZPOMÍNAT
TAK ZVESELA AŽ DO POZDNÍHO VĚKU?

WWW.PADYCHBOOKS.COM

Jan Padych

Machrovat by se nemělo

minipovídky (nejen) o machrování

Obálka Daniel Padych
Odpovědný redaktor Daniel Padych
Vydalo Nakladatelství Daniel,
V. Vlasákové 934/1, Ostrava
roku 2017 jako svou 11. publikaci
www.padychbooks.com
První vydání

© Jan Padych
© Nakladatelství DANIEL

Prohlášení autora:
„Osoby a události jsou smyšlené,
jakákoliv shoda se skutečností
je čistě náhodná.“

Soubor minipovídek byl napřed ze značné části postupně zveřejňován pro přátele z Facebooku, následně dopracován do nynější podoby elektronické knížky.

Obsah

Páni kluci, vždyť je znáte

Romantika klukovských válek
Sněhulák
Vůdce bandy
Tenisák jako zábava
Mařko, promiň
Havířské pořekadlo
Princ z pohádky
Přece profíci!
Jen počkej, frajere!

Vojáci, nikdo vás nehoní, ale pohněte si

Drsní bachmači
I takoví čtenáři jsou
Velitel Omachel
Takoví hodní vojáčci
Když vaří záložáci
Mundur oficíra
Když se tolik chce, všechno jde

Kdo to má dneska jednoduché?

Nepřítele potkati
Podivně slušná obec
Zázrak se nekonal
Pojišťovák do domu, hůl do ruky
Nečum! Co čumíš!
Co v knihách jen tak nenajdete

Život je hra, vážení!

Vlastní gól
Jasně, machrovat se nemá
Fotbálek v šedesátce
Minuta ticha
Kopačky na stožáru

Neurážejte psy, moc vás prosím

Psi nám rozumí
Psi někdy promluví lidskou řečí
Neurážejte psy, abyste nebyli překvapeni

Jen tak mezi věky

Cesty, které nikam nevedou
Ježek z románu
Osidla Býčí skály

O autorovi

Páni kluci, vždyť je znáte

Romantika klukovských válek

Člověk.si občas rád zavzpomíná. Já si obzvlášť připomínám svá klukovská léta. Tehdy.mně bylo takových devět až dvanáct. Někdy v polovině šedesátých let. Bydleli jsme v Havířově u kina Radost. Byly tam dvorky vesměs náležitě oddělené jeden od druhého, což samo sebou přispívalo k jakési sounáležitosti a k posilování jakési místní identity i k vyhraňování se vůči ostatnímu „zbytku světa“. Pravda, hoši z různých dvorků se běžně setkávali ve škole i jinde, klidně se navštěvovali a kamarádili, avšak když došlo k bitvě, vesměs každý znal své místo, jako když hráči hrají fotbal a pro svůj tým se vydají beze zbytku.

Havířov byl tehdy opravdovým městem mladých a hlavně nás devíti až dvanáctiletých tam bylo opravdu hodně. A byli jsme pilnými čtenáři dobrodružné a válečné literatury a nevynechali jsme žádné filmy, které nás v tom smyslu mohly jakkoliv obohatit o nové poznatky, či dokonce vyzbrojit. Začalo to hlavně válečnými filmy z druhé světové války a Slovenského národního povstání. Například Jurášek, Kapitán Dabač, Orel se nevzdává. Kdekdo měl ze dřeva vyřezaný samopal s kruhovým zásobníkem. Přibývalo historických filmů z dřívějších dob, třeba o husitech, anebo o zbojnících. Rádi jsme četli knihy Eduarda Štorcha o pravěkých lovcích. Také knihy o antických hrdinech, kteří čelili ohromné přesile nepřátel, a buďto zvítězili, anebo padli hrdinnou smrtí. A kdo z nás by neznal romány J. Vernea? Takový se nenašel. Na své jsme si přišli i poté, co v televizi dávali „Knoflíkovou válku“. Zajatci byli přivazováni ke stromu a někdy se jim nožíkem přeřezávaly i šňůrky u bot, výjimečně i gumy u trenýrek.

Každopádně pořád táhly kovbojské filmy a indiánky. Ale bezesporu nejmocněji ze všeho zapůsobily filmy podle románů Karla Maye. A hned první film z této série, „Poklad na stříbrném jezeře“, vyvolal až neuvěřitelnou mánii. Všichni kluci se museli zúčastnit. Každý chtěl být Winetou nebo Old Shaterhand, nikdo nechtěl být zlým banditou, takže při bojích se nezřídka střídaly strany a pozice, aby se každému dostalo cti a to zlé se nějak dalo přetrpět. Velmi se tehdy u nás rozmohly pušky a pistole ze dřeva, na nichž byly přibity kolíčky na prádlo. Do gum od zavařenin, přivázaných špagátem, se vložil kamínek, uchytil kolíčkem a guma se natáhla na hlaveň. Někdy to střílelo na deset kroků docela přesně a zasažený to pocítil. Většinou šly střely mimo své cíle, ale to nikomu až tak nevadilo.

Indiánská romantika zasáhla i holky. Avšak u nich probíhala jinak. Stavěly si stany z dek, nosily čelenky, někdy s péry, a zabalovaly se do dek. A to bylo všechno, co dokázaly. My kluci jsme si to jinak užili.

Obzvlášť příhodné pro skvělý boj bylo, když napadl první sníh, zejména mokrý a náležitě lepivý. Hned se stavěly bunkry proti komukoliv a vždycky se někdo našel, kdo zaútočil. O nepřátele nouze nikdy nebyla. Tajně se vyráběly takzvané ledovky, sněhové koule dlaněmi řádně upěchované a ohřívané dechem, aby na mrazu ještě ledově ztvrdly. Ty se střádaly v bunkrech tajně, aby o nich nepřátelé nevěděli. Patřičná salva takových střel odradila jakýkoliv útok a někdy zanechala boule, otekliny i pořádné modráky, na jaké se hned tak nezapomínalo.

My z našeho dvorku jsme nezůstávali pozadu. Opravdu za nikým. Spíš opak byl pravdou. Zejména my čtyři, co jsme bydleli v jednom vchodu, na samém okraji dvorku, hned u Kina Radost. Kromě válčení bylo pro nás všechno jen samá nuda. Škola, domácí učení, rodinné události. Dokonce i jakékoliv volno, pokud se zrovna nic zajímavého nedělo.

To od nás z našeho vchodu vyšlo poměrně dost podnětů k vydatným třenicím. Troufám si přímo říct, že bez nás čtyř by si naši stejně staří sousedé zblízka i zdaleka své válečné romantiky zase až tolik neužili. A jednou jedenkrát jsem tyto zkušenosti využil v místě značně vzdáleném. Zrovna jsem byl na prázdninách u tety v Mikulovicích nedaleko Jeseníku. A musím prozradit, že tam zprvu byla pořádná nuda. Kamarádi i nepřátelé z našeho konce vesnice se bavili nejvíc tajným kouřením, anebo ti starší si s děvčaty hráli na doktory. A co se týká klukovských válek? Vědělo se, že rány z praku zanechávají zbytečná zranění a pokaždé se do věci vmísí dospělí, takže té správné zábavy si tam příliš neužili. Nanejvýš někoho z nepřátel přivázali v lese ke stromu a nechali ho tam do rána. Jinak se hoši tloukli nudou, což na nich bylo vidět, když se vláčeli kolem plotů a občas pokřikovali po kdekom, klidně i po mně. Tehdy jsem dostal nápad. Ve strejdově kůlně jsem si z prkna vyřezal pilkou a nahrubo rašplí obrousil pušku, snadno jsem našel kolíček na prádlo, hřebíčky, gumu od zavařeniny a provázek. Vyčíhl jsem si chvilku, když tihle znudění výtečníci procházeli kolem plotu. Moje puška střílela docela solidně a z dobrých osmi či deseti kroků trefila plechovku na bedně, jen to cinklo. Ještě jsem to před nimi zopakoval, stejně tak úspěšně. Nemusím líčit, jak to hochy zaujalo. Za dva tři dny nás bylo kolem dvaceti a počty narůstaly. Přítel nepřítel, všechna příkoří tatam. A rozběhlo se to. Jedni jako Indiáni, druzí kovbojové. Pak zase jako vojáci. Jedni bránili okraj lesa, druzí útočili. A při mírových přestávkách naslouchali mému úchvatnému líčení, jak skvěle jsme si počínali v Havířově na těch našich dvorcích. A oni záviděli, což jsem na nich viděl zřetelně. A když jsem potom po nějakých sedmi letech přijel a některé z nich jsem našel v místní hospodě u piva, viděl jsem na nich, jak pookřáli. Jeden z nich mi tehdy řekl, že na mě hodně rád vzpomíná, protože to tehdy bylo to nejskvělejší, co kdy v životě zažil.

Ale upřímně, ono to bylo trochu jinak, než jak jsem to těm hochům vylíčil. To jen abych je naladil, což dnes přiznávám. Vždyť ani v tom Havířově neprobíhalo všechno jenom hladce. Kolikrát nám čtyřem z našeho vchodu dalo hodně námahy, aby vůbec nějaký boj vzplanul. Když se v celém okolí nikdo

nedal zlákat, bylo třeba pro věc něco udělat. Tak jsme třeba chytili nějakého zatoulaného malého smrada, nakopali mu zadek a poslali ho na jeho dvorek se vzkazem, že tam jsou všichni zbabělci. Měli jsme ale jednu velkou nevýhodu. Že nás bylo žalostně málo. A tak jsme kolikrát nestačili zírat, jaké hordy navztekaných nepřátel se z ničeho nic vyrojily. A pak nás honili takřka po celém městě a dalo šílenou námahu pořád utíkat a přeskakovat všelijaké překážky. Někdy bylo hodně těžké pronásledovatele setřást, obzvlášť když se mezi nimi našli dobří běžci. Někdy jsem měl pocit, že chtějí dopadnout jenom a jenom mě, to když jsem třeba z dálky uviděl své kamarády chodit jen tak, v klidu, zatímco na mě se zrovna pořádal velký hon. Každopádně to byly skvělé tréninky, takové se hned tak nezažijí. Právě ve vyhrocených situacích člověk teprve pozná, co ze sebe opravdu dokáže vydat.

Nešlo to jinak, úplně jsme si znepřátelili všechny party v okolí, dokonce i celý zbytek našeho dvorku, což rozhodně nelze považovat za prozíravé. Ale ani tak jsme nehodlali složit zbraně. Z dávné historie jsme věděli, že třeba Římané prohráli s Hanibalem několik bitev, avšak nakonec rozhodnou bitvu vyhráli. Měli jsme i další informace, nejen z dějepisu, ale hlavně z dobrodružné literatury.

Nakonec jsme se my čtyři svého vytouženého velkého vítězství v žádné rozhodné bitvě nedočkali. Postupně jsme začali mít každý jiné zájmy a veškeré klukovské bitvy se pro nás staly minulostí. Ale jak už jsem se zmínil, nějaký užitek z nich přece jenom zůstal. Třeba mně se později na dorosteneckých olympiádách podařilo vyhrát několik medailí v běhu i ve skoku vysokém. A já vám tady povídám: takhle běhat a skákat vás při školním tělocviku opravdu nikdo nenaučí.

Sněhulák

Z oblohy se pomalu snášely sněhové vločky jako chomáčky bavlny a všude, kam dopadly, se slepily do jednoho souvislého koberce. Celé to šedivé sídliště, jindy většinou zpestřené snad jen od zaparkovaných aut a rozházených odpadků, teď skvostně zářilo bělobou, jako by se vynořilo odněkud z nádherné pohádky.

Moji dva malí chlapci napřed vyhlíželi z okna, ale dlouho jim to nevydrželo. Oblékli se a vyběhli na dvůr jako do té nejkrásnější zahrady.

Za chvíli už byli zpátky a žadonili: "Tati! Ještě nikdy jsi nám neudělal sněhuláka!"

Upřímně, moc se mi nechtělo a práce jsem měl ažaž. Ale co, řekl jsem si, udělám. Vzal jsem si lopatku na smetí a dal se do díla. Sníh dobře lepil a sněhulák brzy stál. Vlastně jenom tři takové velké hroudy na sobě, nahoře ta nejmenší. Ještě jsem ho vylepšil lopatkou, řezal, dolepoval, hladil. Místo očí dostal zátky od coly, rozesmátá ústa a knoflíky od kabátu vznikly z pivních vršků a na nos vystačila mrkev, jasně že ta největší se špajzu.

Takto vyřezaný a vyfintěný panák se pak líbil dokonce i mně. Mohu říct zodpovědně, že jsem byl na svůj výtvor opravdu pyšný. Vůbec mi nevadilo, že ruce mi křehly a prsty mrazem až pálily. Stačilo vidět děti a slyšet jejich výskot. Šel jsem domů, abych se ohřál.

Vyhlédl jsem z okna, ke sněhulákovi si nějaká hezká paní s fotoaparátem přivedla svoji okatou holčičku v huňatém kožíšku a ve velké beranici. Něco hezkého jí povídala a hladila ji po červených líčkách. Zrovna se ozval zvonek.

To oba moji chlapci přišli vyjednávat.

"Tati," začal jeden z nich, "ten sněhulák je opravdu náš?"

"No samozřejmě, že je váš," podivil jsem se, "a čí by měl být?"

"A tati," přidal se ten druhý. "A můžeme si s ním dělat, co chceme?"

"No jasně, chlapci."

Spokojeně odešli a já se pustil do práce. Když jsem pak vyhlédl z okna, poněkud to se mnou hnulo.

Ještě mi brněly prsty od mrazu, zato sněhulák už ležel v troskách a na jeho rozbitých hroudách skákali oba moji malí chlapci jako nějací rozvášnění diblíci. Ale hněvat jsem se na ně nemohl. Sněhulák byl opravdu jejich a opravdu si s ním mohli naložit, jak chtěli.

Jenom mě napadlo, jestli pro celou zimu vystačím s pouhým jediným sněhulákem.

Vůdce bandy

Jako kluci zhruba desetiletí jsme zbožňovali všechny možné válečníky a hrdiny, o kterých jsme se dočetli v knížkách, anebo je viděli ve filmech. Kdo by neznal všechny ty slavné postavy z románů Karla Maye, J. F. Coopera, Eduarda Štorcha a další a další. Hodně nás inspirovaly také knihy Jaroslava Foglara.

V jeden čas jsme byli mimořádně zaujati Foglarovými pouličními vůdci Losnou a Mažňákem. Kdekdo se toužil stát zrovna takovým proslaveným vůdcem. Jednou jsem se dočkal i já. Měli jsme bandu sice málo početnou, ale zato jsme neustále toužili po nějakém boji. Jenomže aby vůbec k něčemu takovému došlo, museli jsme se přičinit my. Tehdy se už dlouho nic nedělo a nám se ta šílená nuda už zajídala.

Rozhodli jsme se k činu. Padl návrh, abychom si zvolili vůdce. Stal jsem se tedy vůdcem bandy. A hned jsme se zaměřili na nejslabší dvorek v blízkém sousedství toho našeho. Do rány nám přišel zrovna jeden usmrkanec z toho dvorku. Tak jsme ho, smrada jednoho, zpohlavkovali a nakopali ho do hader. A já, vůdce, jsem jeho prostřednictvím vzkázal všem zbabělcům z jejich dvorku, že jimi pohrdáme. Tak ať si to přijdou s námi rozdat. Čekali jsme. Půl hodiny, tři

čtvrtě, hodinu. Nic. Šli jsme dál. Dvojice výrostků z dalšího dvorku se nám hodně zbystra vyhnula už z dálky. Také na ně jsem zavolal, že u nich jsou všichni zbabělci. A že jim to říkám zrovna já, za nás za všechny. Utekli.

Další půlhodina uplynula. Vůbec nic se nedělo. Ani za hodinu. Fakt vůbec nic. Šli jsme na další dvorek. Tam nám vyšli naproti tři hoši, staří jako my. Také jim jsem sdělil, jak opovrhujeme jejich zbabělostí. Ztratili se bez řečí. Nemusím líčit, jak jsem se cítil opojně. Vždyť se o mně dozvěděli ve všech třech dvorcích, možná i v dalších, že jsem se stal vůdcem naší bandy. Byl to povznášející pocit takhle se vytahovat na všechny ty zbabělce. Akorát mě mrzelo, že se zatím nic nedělo. Tedy zatím.

Avšak za pouhou chvíli už tomu tak nebylo. Vyrojili se na nás, ze všech tří dvorků najednou. Bylo jich určitě desetkrát víc než nás. Co jiného jsme mohli? Moje bojovníky pochytali hned. Se mnou to tak snadné neměli. Unikal jsem jim po celém městě. Vždyť v běhu, skoku vysokém i dalekém jsem později získával nějaké ty medaile na mládežnických závodech. Už tehdy jsem uměl. Do setmění mě nedostali. Pronásledovatelů ubývalo, museli přece domů. Nakonec mě už nikdo nehonil. Jasně, doma na mě čekala večeře a tak dále. Takže jsem zamířil domů. Avšak sotva jsem vešel do chodby domu, sesypala se na mě celá horda nepřátel.

Na ten výprask si pamatuji dosud. Nekonečně dlouho do mě bušili pěstmi. Útočníky okřikla a vyhnala ze vchodu pryč starší paní, naše sousedka z přízemí, když vyhlédla z bytu a zjistila, co se děje.

No, po té neslavné porážce se naše banda hodně dlouho nesemkla k další válce. Až po delší době. A já nechtěl ani slyšet, že bych se znovu stal vůdcem bandy. Ochotně jsem se té úlohy vzdal. No proč ne? Ať si zase někdo další užije trochu té své vlastní slávy.

Tenisák jako zábava

To jsem si jednou, po nějakých, bratru (či ségro), třiceti letech, připomněl jednu zatrachtilou věc. To když jsem šel po chodníku zrovna tam, kde jsem kdysi, hodně a hodně dávno, z úplného mrňouska vyrůstal do své dospělosti.

A náhle! Odněkud shora přiletí tenisák. Hlasitě udeří o chodník a skočí na ulici, vznese se nad travnatý pruh a zase udeří o vozovku (zrovna mezi dvěma osobními vozy) a letí ke zdi domu, od něhož se odrazí už spíše jenom jakoby nechtěně a kutálí se po chodníku. Docela nevinně, chtělo by se říct. Avšak o nevinnosti jeho letu jsem okamžitě zapochyboval.

Nevadil mi však přímo tenisák, pouhý předmět, ale jisté okolnosti, nad kterými jsem se musel zamyslet.

Já si totiž připomněl jednu epizodu přesně z toho místa, akorát to bylo za domem, ze dvora. Bylo mi tak šest sedm. Podstatně starší kámoši házeli tenisáky nahoru ke střeše čtyřpatrového cihlového domu. Míče se většinou odrážely od zdi mezi okny horních pater. Avšak jeden tenisák se nevrátil dolů. Náhle všichni

tihle borci, kteří házeli, nechali své tenisáky doskákat na dvorku a rozběhli se, každý jinam, někteří do vchodů a zřejmě do sklepů, jiní přes průjezd do jiného dvorku. Zkrátka zůstal jsem tam úplně sám. Najednou. Celý dvorek prázdný, na něm jenom já, malý špunt. Vůbec nic se nedělo, ti starší kámoši se zvolna vraceli a hledali každý ten svůj tenisák. Jenom jeden z nich nic nehledal. Byl to vítěz, jak jsem snadno usoudil podle jeho nadšených úsměvů. Přehodit vysoký barák, prostě machrovinka. Toho dne ale už nikdo tenisákem neházel. Asi měli všichni dost. Už jenom při pomyšlení, že by někdo tam na druhé straně, kde jsou obchody a chodníky, většinou plné lidí, a dvě vozovky s velmi živou dopravou, dostal zásah shůry, ať už do hlavy nebo do kapoty vozu.

Takže shrnuto, některé zvyky se zřejmě udržují přes generace. Že by genius loci? Duch místa? Třeba jako ve folkloru.

Mařko promiň

Stalo se před více než padesáti Silvestry. Hledal jsem kamarády u řeky. Kdosi mi prozradil, že je viděl jít někde k ostrůvku. Tak se říkalo zalesněnému břehu, kde se uchylovala trochu odrostlá mládež, kluci a holky, popíjeli tam laciné víno a kouřili laciná cigára, no a tak dále. Divil jsem se, že moji kamarádi šli zrovna tam, ale vydal jsem se je hledat. Tedy jsem šel do míst, kde jsem ještě dosud nebyl.

Vkročil jsem za první stromy a křoviny. Náhle mě obklíčili čtyři hoši, o něco vyšší než já a také statnější, když přece mně bylo tak dvanáct a alespoň dvěma z nich určitě táhlo tak na patnáct.

„Mařka nepřijde," upřel na mě zrak ten nejvyšší a nejstatnější, určitě i nejstarší z nich. „Tak na ni nečekej."

„Kdo nepřijde?" podivil jsem se.

„Mařka nepřijde," zatvářil se ten holomek dost nepřátelsky, „a nedělej, že ji neznáš!"

Pochopil jsem, že je zle. Kvůli nějaké Mařce, o které ani nevím, jak vypadá, se mi nechtělo schytat nakládačku, která byla takřka na spadnutí.

„Když nepřijde, tak nepřijde," pokrčil jsem rameny. „A vůbec ať za mnou už nechodí. Nikdy!"

Nastala proměna, docela výrazná.

Ten přede mnou se dokonce udiveně rozesmál: „Máme jí to vyřídit?"

„No jasně, ať za mnou nechodí," trval jsem na svém.

Hoši se rozveselili, určitě takový průběh neočekávali.

Veškeré napětí pominulo.

„My jí to vyřídíme! Jasně! Hned teď!"

Hoši mě nechali projít a radovali se, jak celou věc vyřídili.

A já? Pokud se ulevilo jim, tak mně opravdu mnohem víc.

V tu chvíli určitě. No ale pak jsem si docela vyčítal.

Bylo sice docela fajn vyváznout jen tak, bez boule, bez šrámu. Jenomže kdybych aspoň tu Mařku viděl, jak vypadá. Mohlo mě těšit, že mě, podstatně mladšího, ti čtyři kolohnáti považovali snad za svého soupeře v Mařčině přízni. V tu chvíli jsem u nich byl něco jako těžký frajer, když jsem to s tou jejich bezpochyby krásnou vlasaticí ukončil bez nejmenšího náznaku pohnutí. Ale něco mi na tom vadilo.

Dokonce jsem pak obcházel vedlejší dvorky, abych třeba zahlédl některého z těch čtyř a podle toho bych se mohl dozvědět, kde Mařka bydlí a jak vypadá.

Nic, žádného z nich jsem ani nezahlédl.

Každopádně si myslím, že ta mladinká slečna se s mým výrokem bezpochyby vypořádala a v jejím životě po něm nezůstal ani žádný šrám.

Ale přesto se jí aspoň takto písemně omlouvám.

Mařko, promiň. A prosím tě, pochop tehdy tu moji situaci.

Havířské pořekadlo

Každá profese má celou řadu svých pořekadel. Z těch havířských si zrovna vzpomínám na jedno, které jsem si doslova prožil na vlastní kůži.

Bylo to v zimě v roce sedmdesátém prvním. Bydlel jsem v Havířově a do školy jezdil autobusovou linkou, která měla zastávky u dvou šachet.

V ty lednové dny byla opravdu třeskutá zima, nějakých patnáct až dvacet pod nulou. S kamarádem Petrem, také Havířovákem, se kterým jsme chodili do stejné školy, ale do jiné třídy, jsme si hráli docela bezva hru. Nazývali jsme si ji "plná vlečka".

Autobusy z té doby už dávno nikde nevidíte, takové zaoblené béžové či zelené vozy, které za sebou táhly kratší vlečku stejně tak zaoblenou. A zatímco v autobusu bylo vždy aspoň trochu tepleji, ve vlečce se nikdy, co si pamatuji, nepodařilo topení nastavit, aby bylo příjemné teploučko, ale i kdyby přece jenom, pak stačilo otevřít dveře a už bylo dokonale vyvětráno.

My dva s Petrem jsme si však věděli rady. Protože skla dveří a oken byla úplně zamražená a vůbec se nedalo vidět, jestli někdo uvnitř je či není, tak vždycky, když autobus přistavil k zastávce a pár lidí se rozběhlo k naší vlečce, my dva jsme se postavili hned z kraje na schůdky, všelijak jsme se tam pokroutili, hlavně aby nikdo neviděl dovnitř, a sotva někdo horlivě otevřel dveře, my dva jsme jenom tak přes rameno prohodili: "Rychle pryč! Tady je plná vlečka!" Všichni pak upalovali dopředu, kde se krutě narvali dovnitř, aby se vůbec svezli.

Docela to zabíralo. Jezdili jsme si takto ze školy asi tak tři dny. Prázdná vlečka byla celá naše, dokonce jsme se kliďánko rozvalovali po sedadlech, zatímco vpředu ve voze se děsně mačkali a stoupali si po nohách.

Docela se nám to zamlouvalo. Ale, jak se říká, všeho jen do času.

Vydrželo nám to, než jsme dojeli k zastávce u dolu Dukla. Tam kdosi všetečný ale vůbec neocenil naše herecké umění a bez ohledu na naše výkřiky se dral dovnitř. Byl to havíř, který měl po ranní šichtě, za ním se pak nahrnuli jeho kolegové.

Hned bylo po naší hře. Nás dva vystrčili ven, až jsme zapadli do zavátého příkopu. Za námi ještě letěly naše čepice i tašky s učivem. Než se dveře vlečky zatřeskly, ještě se zevnitř ozvalo: "Domachrovali jste, fagani! To víte, havíři se neserou!"

Byla nám děsná zima. Tím spíše, že jsme se museli vyhrabat ze sněhu. Když se po dlouhé době tak šíleně pomaloučku přišoural další autobus, to už jsme se ani neohlíželi, zda vlečka je plná či prázdná, ale hnali jsme se dopředu.

To pořekadlo, které jsme toho dne slyšeli, si pamatuji dosud.

A je to, kurňa, už nějakých let.

Princ z pohádky

V zimě roku sedmdesátého prvního náš soubor lidových tanců nacvičil pohádku pro děti, trochu lidových tanců, trochu baletu, hlavně rozmanité kostýmy a cimbálová muzika. Já tam hrál prince, jenom jsem chodil velmi důstojně, ukláněl jsem se princezně a hlavně jsem pak seděl vedle ní na trůnu a potleskáváním dával pokyn skupinám tanečníků a tanečnic, aby se předváděli.

Líbilo se to všem, hlavně dětem, určitě i mnohým dospělým. Líbilo se to i mně. Docela jsem se do své role vžil, jako bych tím princem opravdu byl.

Pak jsem se převlékl a už jsem předjímal, co bude na druhý den ve škole za masakr, jak jsme nazývali série zkoušení a písemek.

V autobusu jsem postával úplně vzadu. Najednou slyším dětské hlasy: „Princ! Princ! Mami, podívej! To je princ!“

Přidávaly se další dětské hlásky. No a rodiče dětem domlouvali, ať se uklidní a utiší, že to princ přece nemůže být, když jede autobusem jako normální lidé. Děti však trvaly na svém, že prince poznávají.

A já? Co jsem si přitom říkal já?

Však oni to dětem doma vysvětlí, jak to chodí v životě a jak v pohádce.

Přece profíci!

V září v sedmdesátém druhém roce. Se spolužákem Lubošem jsme tehdy na začátku školního roku nastoupili do školy později skoro o dva týdny. Byli jsme totiž na uměleckém turné ve Francii. Tančili jsme v souboru lidových tanců, který byl toho času velmi uznávaný nejenom v republice, ale i v zahraničí.

Když jsme přišli do školy, všichni se kolem nás točili, profesoři, spolužáci, spolužákyně, ale i děvčata z vyšších ročníků. Těch otázek! A těch našich odpovědí! Obzvlášť jsme zdůrazňovali, že jsme ve Francii vystupovali za peníze, tedy něco jako profi. Skromně jsme přitom pomlčeli, že šlo jenom o jakési kapesné, abychom třeba měli na limonádu a tak podobně.

Sami jsme svým řečem věřili, protože jsme jim chtěli věřit, no a když jsme to pořád dokola opakovali, kdo by pak za to třeba nedal ruku do ohně.

Takže v ty první dny bylo kolem nás dost slávy a hodně rušno. A zčista jasna za námi přišla jedna profesorka, která měla na starost kulturu.

„Mládenci, moc si vážíme, že jste na naší škole," zalichotila nám obdobně jako ostatní. „Budeme na vás pyšní, když nás budete reprezentovat na kulturních besídkách jiných škol. No, udělejte to pro naši školu. Vždyť přece umíte."

No, že bychom se do nějakých školních besídek nějak hrnuli, když jsme zažili vystoupení na zámcích u řeky Loiry? A vyprodaná letní kina, plné sály, a tak dále. No ale co bychom neudělali pro školu. Hned jsme dostali úkol. Za tři dny v sousedním městě. Ideální by bylo zatančit kozáčka, to tehdy něco znamenalo. No tak jo, přikývli jsme.

Kroje včetně rubášek a pásů a holínek i šavle jsme si pořídili v divadelní půjčovně. Se šavlemi nám to šlo skvěle jako se zbojnickými valaškami. Podsekávačky a osmičky s výskoky to byly jako vyšité, jak se říká. Jenom hudbu jsme potřebovali. Vyhověla nám profesorka ruštiny. Měla nějaké staré gramofonové desky z Ruska. Vždycky jsme si poslechli začátek, než jsme se rozhodli. U té jedné desky jsme si poslechli celou minutu, i když skladba trvala nějakých pět minut. Nám to stačilo. Byli jsme spokojeni. Desku si Luboš vzal domů, že si ji poslechne celou.

Takže jo, podmínky jsme měli zajištěné. Akorát nebylo kdy se sejít a celé si to vyzkoušet. Ani on, ani já, prostě jsme neměli čas. Tak to přece někdy bývá. Ale co, říkali jsme si. Profíci z Francie to zvládnou, třeba levou zadní. Takový kozáček, to pro nás bylo jako nic. Zvládli jsme přece jiné věci. Takoví profíci přece musí umět, no ne?

Nastal zrovna ten den, kdy jsme na besídku měli odejít ještě z vyučování a my jsme si u profesorky, co se starala o kulturu, vyžádali ještě hodinu volna, abychom si mohli své vystoupení trochu zopakovat, alespoň bez hudby. Šlo o hodinu matematiky a měla se psát písemka, což nám docela přišlo vhod. Matykář se sice stavěl proti, ale paní profesorka ho snadno umravnila. Šlo přece o vyšší zájmy, o zájmy školy.

Takže jsme si na záchodku sepsali na papír, jaké prvky a v jakých sériích zařadíme. Naše choreografie nebyla vůbec složitá. Pro nás přece neměl být problém si ji zapamatovat.

Tak jsme odešli ze školy a odjeli autobusem na besídku. Byl to kinosál a lidí se tam hemžilo velké množství, hlavně žákyně, ale i žáci, vesměs v našich letech. Vzbudili jsme pozornost, sotva jsme se převlékli do kozáckých kostýmů. A se šavlemi jsme vypadali hodně zajímavě. Obzvlášť, když jsme předvedli výskoky s podsekáváním a máváním do osmiček, že se šavle blýskaly, až oči přecházely. Za chvíli jsme měli víc diváků na chodbě, než jich zůstalo v sále. Nám to docela lichotilo. Obzvlášť udivené dívčí tváře. Ale i hoši zírali, jak nám to jde. Dokonce museli zasáhnout pořadatelé, aby naše nadšené fandy nahnali zpět do sálu.

A pak jsme se dočkali. Když jsme vstoupili na jeviště, přivítal nás bouřlivý potlesk. Kdosi vzadu za kulisami pustil hudbu z naší desky. Ruská harmonika, neboli garmoška, jak se běžně říkalo. Melodie svižná a docela podmanivá.

Hned ze začátku jsme takzvaně vystřihli pár skoků se šviháním šavlí, nějaké podsekávačky, osmičky, pak jsme šli do nízkého kozáčku s vykopáváním z podřepu, následovala výměna pozic, při vysokém kozáčku, když jsme ze stoje šli do podřepů a tak jsme si vyměnili svá místa.

Všechno šlo skvěle. Ale až do chvíle, kdy garmoška začala zrychlovat. To už jsme se s Lubošem na sebe podívali a já měl pocit, že on byl více překvapený, než já. Ale přece on tu desku měl doma, skladbu určitě slyšel celou. O tom jsem nepochyboval. Ani na chvíli.

Takže klídek, říkal jsem si.

Jenomže se v té skladbě přidala další harmonika, a další, možná ještě další. Prostě kdo by to počítal. Zrovna v tu chvíli, že.

Tempo bylo neuvěřitelné. Trochu jsme se snažili o vlastní rytmus. Když jsme se opět míjeli při vysokém kozáčku, on na mě s výrazem: co teď? A já se jen dokázal ušklíbnout: co já vím?

Najednou jsme oba všechno zapomněli. Všechno, co jsme si napsali a nakreslili na kus papírku.

Prostě naše choreografie jako by vůbec nebyla.

Dál se to už nedalo. Vše jsme ukončili výskoky s podsekávačkami a osmičkami, šavle naštěstí byly tupé. Jinak bychom při útěku, na který jsme se úprkem vydali, nedoběhli nikam.

Tehdy jsme opravdu z té besídky utekli. Samozřejmě jsme tam nechali tu nešťastnou gramofonovou desku. Prostě v rychlosti jsme sbalili své saky paky a hr na autobus. Ale pak, když jsme si v autobusu trochu vydechli, jsem se Luboše zeptal, jestli si vůbec tu desku doma pouštěl, hlavně tedy tu naši nešťastnou skladbu.

„No jo," ošíval se, „víš, Odrina chtěla být pořád se mnou, tak dlouho jsem byl pryč. Tolik jsem jí chyběl."

Takže tak. Ale nic jsem mu nevytýkal, ani jsem nemohl. Asi by ta deska u mě dopadla stejně. Také bych si stěží udělal čas.

Asi nemusím zdůrazňovat, že se nám na druhý den do školy vůbec nechtělo. Čekali jsme, že na nás přiběhne ta profesorka, která nás na besídku poslala. Nic podobného se nestalo. Když jsme ji pak o přestávce potkali, zdvořile nám odpověděla na pozdravy a šla po svých. Asi měla svých vlastních starostí nad hlavu. Ani od nikoho jiného jsme se žádných úsměšků ani urážek nedočkali. Nikdo se ani nezmínil. Asi díky tomu, že se to odbylo v jiném městě, řekli jsme si.

A zároveň jsme si umínili, že příště vůbec nic nenecháme náhodě.

Příště nás žádná garmoška nepřekvapí, i kdyby vařila seberychleji.

No, ale dalšího pozvání školy na kulturní akci jsme se už nedočkali. Ani vzápětí, ani nikdy potom. My jsme si to později samozřejmě vyložili po svém. Že takový vcelku bezvýznamný průšvih, jako byl zrovna ten náš, vůbec nemusí být ke škodě. Někdy může přijít docela vhod.

Jen počkej, frajere!

Člověk se někdy ani nenaděje, jak snadno se ocitne v prekérní situaci ani ne tak vlastním přičiněním, jako spíše vlivem okolností. Ne vždycky se z toho dá vyjít skvěle, někdy ale se ta troška skvělého štěstíčka sama přihlásí, což je moc dobře. A pak je aspoň na co vzpomínat.

Jako třeba na konci jara sedmdesátého roku, když jsem se poprvé zúčastnil krajské mládežnické olympiády.

Bylo mi šestnáct. Docela famózně jsem si vedl v atletickém pětiboji, hlavně ve sprintu a skoku vysokém. Hlavně rozběhy mi vyšly parádně, vždy jsem dobíhal s náskokem a byl jsem skvěle naladěný a plný elánu. Proto jsem přijal pozvání několika svých soupeřů a jejich party, ve které měli docela pohledná děvčata. Všichni ve stejném věku, naprosto stejný ročník jako já.

Pozvali mě do podniku, kde se tančilo. Takový hospodský sál s barem, odděleným od sálu těžkým závěsem. Srazili jsme si stoly, abychom na sebe všichni viděli. Sražených stolů bylo několik, u jednoho, nedaleko nás, seděli hasiči, kteří měli zrovna školení a večer si zašli trošku povyrazit.

Děvčata se mi hodně líbila, nejvíc ze všech Jiřka, černovláska, všechno na ní úplně akorát, i ta kožená suknička, spíše ale takový širší opasek, než opravdová sukně. Nebylo nic divného, že právě Jiřka budila značnou pozornost od prvního okamžiku, kdy jsme vešli do sálu. Také když začala hrát hudba na mírném pódiu u parketu, přišel Jiřku vyzvat k tanci ohromný chlap, značně vysoký, ramena a paže jako zápasník. Mohl mít asi třicet, víc určitě ne. Na parketu tančil s Jiřkou

hodně natěsno, dokonce i při hudbě, která spíše burcovala k samostatnému šejkování.

No a já tančil pokaždé s jinou dívenkou, ale Jiřky jsem si všímal, jinak to ani nešlo.

Ten chlápek byl u ní opět, sotva hudba po přestávce znovu spustila. Moc se jí nechtělo, ale on ji neodbytně přemlouval, takže s ním opět šla na parket.

Jenomže o přestávce se Jiřka ke mně naklonila přes stůl s prosbou: „Prosím tě, až zase pro mě přijde ten chlap, řekni mu, že nedovolíš, abych s ním šla tančit. Můžu se na tebe spolehnout?“

No, copak asi jsem jí na to měl říct? „Jasně že jo, spolehni se.“

A také jsem udělal, co jsem slíbil.

Sotva zazněly první tóny hudby, už se ten obr skláněl nad Jiřkou. Ona mu něco řekla a ukázala na mě. Ten chlap se napřed zarazil a pak ke mně promluvil přes stůl: „Dovolíš, aby šla se mnou tančit?“

„To nedovolím!“ řekl jsem.

„Co?“ zůstal napřed celý zkoprnělý.

Pak obešel stůl, přistoupil ke mně, sklonil se uchem k mým ústům: „Řekni to ještě jednou!“

„Nedovolím!“ já na to.

A on se mi zblízka zahleděl do očí a vůbec mi z toho nebylo dobře.

Viděl jsem se ve velkém průšvihu. Ale za svým slovem jsem stál neochvějně.

Ten chlap se potom napřímil a stále na mě hleděl. Když poznal, že se mnou nepořídí, se vztekem v tváři odešel.

Jiřka se na mě usmívala: „Nezklamal jsi!“

A jak se tak na mě moc hezky dívala, v tu chvíli jsem měl chuť si s ní zatančit, pokud možno hodně natěsno.

Vyzval jsem ji k tanci. Ochotně přijala. Šla přede mnou uličkou u zdi a podél závěsu, který odděloval sál od baru. Obdivoval jsem její chůzi, vlastně každý pohyb, ať udělala, co udělala. Moc jí slušela ta kratinká sukénka.

Vtom se škvírou v závěsu vytáhla tlapa skoro jako medvědí, porvala mě za košili na hrudi a náhle jsem se ocitl za tím závěsem v prostoru baru, kde na barových stoličkách seděli lidé s vytřeštěnými zraky.

A já skoro visel na té tlapě a před mýma očima zlověstná tvář toho před chvílí odmítnutého Jiřčina ctitele.

„Budu s ní tančit já!“ pronesl přímo velitelsky.

Neudržel mě v jedné ruce ve vzduchu. Už jsem stál pevně na vlastních. A na jeho rozkaz jsem odpověděl jinak, než očekával.

Prudce jsem jeho ruku oderval od své košile a rázně jsem mu řekl do očí: „To si jen myslíš!“

Lidé z těch barových stoliček málem popadali, jak to s nimi pohnulo. Málem odpadl i ten obr.

Obrátil jsem se a prošel přes mezeru v závěsu do sálu. Kde už mě na parketu, mezi tančícími, vyhlížela Jiřka.

Její náruč byla velmi hřejivá a něžná. A nesmírně opojná. Stejně jako její vůně, kterou jsem cítil hodně intenzívně, přestože tam bylo nakouřeno. Také se mi jevilo, jako by něco vyzařovala. Něco, co jsem dosud nepoznal. Vnímal jsem ji, snad jako bychom ani netančili, jako by kolem nás ani nikdo nebyl.

Avšak náhle nastal podivný ruch.

Několik lidí se vyvrátilo na parket.

To se ke mně a k Jiřce přes tančící těla prorážel ten rozlícený obr.

Vmžiku se na něho zavěsilo několik chlapů, poznal jsem hasiče od sousedních stolů. Cloumal s nimi, jak se je snažil setřást, avšak udrželi ho. K mému velkému štěstí.

Poražení lidé se zvedali ze země a uhýbali stranou i s ostatními, aby dobře viděli, co se bude dít. Hudba přestala hrát.

Na parketu nás zůstalo jen pár. Toho zuřivce drželi čtyři chlapi. Mě a Jiřku obklopila děvčata z naší party.

Obr chtěl ke mně, chlapi ho ale nepustili. Aspoň ukázal na mě prstem: „Ty frajere! Uvidíš!“

A já na něho: „Cos to řekl?“

Ani dodnes nechápu, co mě to popadlo, to nejspíš Jiřka pomátla rozum nám oběma.

Ovšem až takovou urážku ten ohromný bouchač nemohl skousnout jen tak.

Začal se vzpouzet o poznání víc než předtím a ti čtyři ho sotva drželi. Přidali se k nim další dva, aby ho zvládli. Dokonce přitom vyvrátili nějaké stoly a židle, až zapraskalo dřevo a roztřesklo se nějaké sklo.

A mě zase držela děvčata společně s Jiřkou. Docela pevně a natěsno. Abych se jim nevytrhl.

To já bych neudělal. Co bych si asi tak počal, kdybych se jim vymanil? Ani nápad!

Zábavný večer po malé přestávce pokračoval a já se samozřejmě stal hrdinou večera, což jsem vnímal podle toho, jak se na mě všichni dívali, nejen hosté, ale i obsluha s hudbou dohromady.

Ten zuřivec pak seděl u stolu s těmi hasiči, popíjel s nimi a bylo vidět, jak je nešťastný. A ještě k tomu docela zlomený. Hasiči mu beztak vysvětlili, jak riskoval. Vždyť Jiřka i já jsme byli nezletilí.

Ze zábavy jsme odešli před půlnocí, děvčata zamířila na svoji ubytovnu, já s hochy také na svoji. Na rozloučenou mě Jiřka obdarovala hezkým políbením a její oči se na mě vděčně usmívaly.

A pak už jsem ji neviděl. Prostě ráno už tam nikde nebyla, určitě odjela domů, jinak bych ji někde potkal.

Ani nevím, odkud pocházela, ze kterého města nebo vesnice. Jak se najednou objevila v mém životě, tak najednou z něho zmizela, jak už to bývá.

A že jsem ji už nikdy nepotkal, to mě docela mrzelo. Zato mě ani v nejmenším nemrzelo, že jsem už nikdy nepotkal toho jejího zuřivého ctitele.

Vojáci, nikdo vás nehoní, ale pohněte si

Drsní bachmači

Někdy před 40 lety. Povolali mě na vojnu k bachmačům, k pracovním praporům, které za minulého režimu stavěly železniční tratě a mosty. Zařadili mě jako kuchaře. A zrovna do roty těch nejdrsnějších bachmačů.

Viděl jsem je, když přijeli ze stavby odněkud ze Šumavy, aby zimu strávili v útvaru, než zjara odtáhnou zase někam do divočiny budovat státní infrastrukturu.

S dalšími vojíny, co jsme společně narukovali, jsme si venku před budovou kasáren zrovna čistili kanady. Bachmači, spíše než vojáky, připomínali velmi početnou hordu drsňáků, zarostlých, špinavých, s neutaženými opasky a s přezkami spíše pod břichem, slušně řečeno. Tedy o úpravě podle vojenských řádů u nich nemohlo být ani řeči. To ani náhodou! Vyskákali z korb vétřiések, nesli si dřevěné kufry na ramenou a na zádech ruksaky, takzvané velké polní. Když nás, nováčky, míjeli, nejeden z nich si odplivnul či odchrchnul a sem tam některý z nich na nás zavolal: „Holubi! Po ptákách!“ Posílali nám i mnohem tvrdší výrazy. A my, vystrašení, s kanadami a kartáči v rukách, jsme se divili, co tak zlého jsme jim kdy udělali, že nás tak nenávidí. Vždyť nás ani neznají, nikdy předtím nás nepotkali, tak o co jim jako jde?

A ke všemu ještě vojenská vrchnost rozhodla, že když do začátku kuchařského kursu zbývá týden, tak každý z nás, budoucích kuchařů, stráví celý týden u své takzvané domovské roty. No a tou domovskou rotou pro mě byli zrovna ti nefalšovaní bachmači, které jsem viděl přijet ze stavby.

No co bych dlouze vysvětloval? Měl jsem nahnáno. A kdo by neměl? Na mém místě. V přijímači nám naši velitelé, poddůstojníci, samozřejmě mazáci, velmi barvitě a do největších podrobností líčili, co u bachmačů čeká holuba, tedy nováčka, který se jim nepodřídí. Třeba takový nástup na krev. To se holubovi rozmlátí huba, buší do něho, dokud se neřine krev, a ta se chytá do ešusu a on sám ji musí vypít, jinak ho mlátí dál. Bylo toho víc, co jsme museli poslouchat před spaním od zkušených starých mazáků, starých zjizvených psů, starých pažeb ošahaných, jak o sobě hrdě vyhlašovali. A všechno to nejhorší, o čem vyprávěli s takovým gustem, se týkalo právě té mojí domovské roty.

No, ale já ten týden mezi bachmači vyřešil po svém. Do večerky jsem se zdržoval v kuchyňském bloku, vždycky bylo co dělat. Přímo v kuchyni určitě. Anebo jsme tam vykuřovali v odpočívárně nebo v šatně. A pak, po večerce, jsem přišel na rotu, zeptal jsem se dozorčího, kde je nějaké volné lůžko, vzal jsem si ze své skříňky spacák a šel si tam lehnout. Většinou ještě nespali, vždy svítila zatemnělá žárovka, takzvaná poplachovka. Mazáci leželi ve spacácích dole, v regálech, holubi nahoře, na bidlech, jak se tomu říkalo. A sotva jsem

vstoupil, vždycky se mě někdo zeptal, kdo jsem a co tam dělám. Vždy jsem odpověděl, že jsem kuchař.

„Co? Vy patříte do mého družstva?“ zněla pokaždé naprosto stejná otázka. Žádného z těchto velitelů družstev jsem neznal, ale vždycky jsem souhlasně přikývl, že ano. Každý z nich se zaradoval, že má ve svém družstvu kuchaře. Těšili se, že si mě ochočí a že jim na lusknutí prstů budu z kuchyně nosit lahůdky, a kdyby ne...

No a já každou tu noc spal jinde a před budíčkem se nechal vzbudit a vždycky jsem velmi bystře zmizel, než vstali ostatní. Takže jsem celý ten kritický týden překonal a opět jsem byl mezi svými a docela v klidu.

Třeba někdo namítne, že mé jednání nebylo správné a vůbec ne podle platných vojenských řádů. Trochu jsem to na ně zahrál, trochu jsem na ně, jak se říká, zamachroval. A já se přiznávám. Opravdu jsem nejednal podle vojenských řádů. Ani tehdy, ani kolikrát mnohem později. A přesto jsem to nakonec dotáhl na kapitána v záloze. I když to byla kariéra, o kterou jsem vůbec nestál.

Asi to není tak úplně spravedlivé. Ale takový už je život.

I takoví čtenáři jsou

Velice rád se vám k něčemu přiznám. Ve svém životě jsem potkal poměrně hodně lidí zajímavých, naprosto netuctových, nebojím se říci přímo originálních. Už jenom samotná setkávání s nimi, to byly hotové příběhy, někdy více, jindy méně dramatické, ale vždy bez výjimky naprosto neopakovatelné. To odtud jsem brával svoji inspiraci pro příběhy ze současnosti. Takže v těchto případech jsem spíše opisoval ze života.

Ve vzpomínkách na tyto skvělé lidi si připomínám zvláštní typ čtenáře, se kterým jsem se setkal poprvé v životě a už nikdy později. Jmenoval se Petr a poznal jsem ho na vojně. Bylo to v sedmdesátém čtvrtém roce. Zrovna nás povolali na vojnu a byli jsme v přijímači, kde nás nováčky převychovávali na vojáky nejenom všichni ti s vyšší vojenskou hodností, ale především mazáci, obyčejní vojáci, kteří sloužili už druhým rokem.

Petra jsem poprvé uviděl, jak v době našeho předvečerního volna kreslí na skicáky detaily své ruky, všelijak zohýbané prsty, dlaň z různých úhlů, dokonce se zul a kreslil palce svých nohou. Tehdy jsme se dali do řeči a vmžiku jsme si porozuměli. Vykládal, že se chce stát malířem a že si chce malováním vydělávat. Já zase ze sebe vydával to, čeho jsem byl plný. Byl jsem tehdy v zajetí antiky a všeho, s čím tato pro mě nejkouzelnější doba celé historie nějak souvisela. Vykládal jsem celé hodiny a Petr nadšeně poslouchal. A jednou řekl:

„Zatím jsem četl stejně, jako četl kdokoliv, koho jsem znal. Ale teď je to už jiné. Chci být stejnou pochodující encyklopedií jako jsi ty.“

A to jsem fakt netušil, jak se to u něho časem projeví. Napřed Petr shromáždil skupinku čtyř lidí obdobného smýšlení. Objevil skryté místo ve společenském sále vojenského klubu. Za oponou a dvěma téměř tajnými dvířky byla komůrka, snad určená promítačům kina, aby si měli kde zdřímnout. Tam jsme vedli diskuse, každý o tom, co ho zajímalo. Bylo to fakt hodně příjemné a přínosné. Ale netrvalo to dlouho. Tak po týdnu nás vyčmuchal kontráš útvaru, major, zřejmě se někdo přičinil a prozradil nás. Kontráš si pečlivě zapsal naše jména do notesu a důrazným hlasem nám sdělil, že naše jednání zavání konspirací a on že se bude o nás informovat. No nic, tak aspoň jsme pak na sebe všichni mávali z dálky, když jsme se zahlédli, třeba na buzerplacu nebo jinde.

Nejvíc jsem se vídal s Petrem. Sloužil jsem v kuchyni jako kuchař a Petr tam chodíval do směny v hnědých montérkách, drhnul kotle, umýval nádobí, šúroval podlahu kartáčem a mazlavým mýdlem, vynášel smetí v kýblech do popelnic a zbytky jídla ve várnicích a hrncích do prasečáku. Obdivoval jsem jeho nezdolnou energii, že při tvrdé práci dokázal sedět třeba mezi vychladlými, ale někdy i hučícími kotly, a číst. A přitom šlo o literaturu, na kterou jsem si kolikrát netroufal ani ve svém volnu, když jsem byl náležitě odpočatý. Petr stále četl. Něco z historie, vzdálenější i novější. Teologii, parapsychologii. Poezii beatniků i Shakespeara. Obdivoval jsem jeho záběr četby. Ale vždyť on vůbec normálně nečetl, ale přímo to hltal očima i celou duší. A vždycky mi něco povídal, když nás nikdo neviděl, že spolu vykládáme. No, a když se někdo objevil, pak my dva jako by nic. Přesně jsme jednali podle toho, jak nás osočil ten major, kontráš, a my se chovali opravdu konspiračně. A tuto skutečnost Petr kolikrát připomínal a přitom říkal: „Já ty lampióny nesnáším! Já je sice musím poslouchat, když už tady jsem, ale nic pro mě neznamenají. Jsou jako vzduch!“

A v té době se mi Petr také svěřil s jedním svým problémem: „Víš, já mám šílenou hrůzu, že jednou nebudu mít co číst.“

Připadalo mi to jako skvělý vtip. Také jsem se tomu s chutí zasmál. Ovšem Petr zůstal vážný a rozhodně to za vtip nepovažoval. Až později, po několika měsících, jsem pochopil, jak to mínil.

Je pravda, potkával jsem ho sem tam navečer poblíž budovy klubu, vždycky chodil ve vycházkovém, takže jsem si myslel, že opravdu jde na vycházku. Avšak on mi na to pokaždé odpověděl, že jde do knihovny, takže přece musí nějak vypadat, když jde za kulturou. Takové řeči měl. Až později jsem zjistil, co za tím jeho údajným kulturním převlekem opravdu vězí.

To když k nám do kuchyně vběhl jeden z mých kolegů a s nadšením ze sebe chrlil, co se zrovna dozvěděl. A potom jsem mluvil i s Petrem, který mi všechno objasnil. Takže kolem Petrových návštěv vojenské knihovny v budově klubu to všechno probíhalo asi takto. Petr, jak se mi před časem zmínil, jakou má hrůzu a jaký děs, že jednou nebude mít co číst, naprosto s rozvahou odnášel z knihovny i knížky, které si nenechal zapsat do průkazky jako vypůjčené. Právě proto tam

nosil vycházkovou uniformu, aby právě pod sakem odnášel ty pravé skvosty, které si pak velmi chrabře posílal přes útvarovou poštu domů. Tak třeba dějiny světa, pět hrubých svazků, poslal ve dvou balících. Útlejší svazky sdružoval do jednoho balíku. Vlastně pořád něco odnášel a odesílal.

A jednou nastala opravdu zvláštní situace. Zrovna měl štáb jakési své mimořádné cvičení a ti nejvyšší tak zůstali do večera a udělali si právě v sále klubu, hned vedle knihovny, další posezení, zřejmě aby všechno patřičně zhodnotili a snad i náležitě oslavili.

A tehdy, zrovna když vycházeli ze sálu, vyšel z knihovny Petr. Ve vycházkovém, ovšem s lokty pevně semknutými u těla, aby mu zpod saka nevypadly knížky, které si odnášel spíše inkognito, než jako registrovaný čtenář.

A ti lidé s placatými čepicemi a s uniformami opatřenými všelijakými vyblýskanými odznaky, hvězdičkami a dalšími plíšky, navíc ještě patřičně nadšení svými zásluhami ze zrovna ukončeného štábního cvičení, byli nadmíru pohoršení, jak je ten nedbalý vojín ve vycházkové uniformě pozdravil. Jako by to ani pozdrav nebyl. Ani pořádně nezvedl paži, jenom tak sklonil hlavu napravo a zvedl dlaň. No to bylo pro ně opravdu něco neslýchaného. Beztak si mysleli, že na ně zcela okatě, doslova mazácky, machruje před svými, tedy před obyčejnými vojáky, kteří tam na klubu obvykle všelijak zevlovali a zrovna se řezali smíchem, když sledovali, co se zrovna děje.

Takže ti oficíři, jeden po druhém se předháněli v horlivosti, jak toho drzého vojína donutit, aby pozdravil podle vojenských řádů.

Dokonce až sedmkrát ho posílali zpět do dveří knihovny a on pokaždé vyšel sice skvělým pořadovým krokem, avšak jeho pozdrav byl stále stejný. Lokty u těla, skloněná hlava napravo a jenom jakési máchnutí rozevřenou dlaní. Raději riskoval jejich hněv, než aby mu zpod saka vypadla knížka, nebo snad dvě či tři.

Nakonec je to přestalo bavit. Dotčeně se vyjádřili, že zrovna nemají náladu se s ním špinit, ale že si to s ním vyřídí na druhý den při ranním nástupu útvaru. Ještě se zeptali na jméno a pak mu naznačili, ať ihned vypadne, tedy ať se jim ztratí z očí, což učinil velmi ochotně.

No a na druhý den ráno? Petr tam samozřejmě byl, musel tam být. Avšak ti lidé, hodnostně nejvyšší z nejvyšších, rozhodně neoplývali až takovou pamětí a vůlí, aby si zapamatovali jeho jméno. Proto vyzývali jakéhosi vojína, který se zachoval drze a tak podobně. Ovšem na to Petr samozřejmě nezabral. Vždyť přece voják má právo, aby nadřízený jeho jméno vyslovil zcela správně.

Takže po minutách výhrůžek se ti nejvyšší z nejvyšších rozběhli mezi obyčejné vojáky a hledali ho. A Petr? Doslechl jsem se, jaké všelijaké grimasy vystrouhal, dokonce snad změnil skupenství nebo co. Prostě nenašli ho, nepoznali, i když mu jeden z nejvyšších prý hleděl do tváře hodně dlouho.

Takže Petr to jaksi ustál. Ale musím dodat, že po té události se nějak změnil. A dost výrazně. Tedy hlavně ve vztahu k těm nejvyšším z nejvyšších, zřejmě ale ke všem ostatním lampasákům z kasáren.

To byla opravdu změna. Hlavně poté, co naši mrňavou skupinku diskutérů o knížkách ten horlivý kontráš, major, před časem vypudil z komůrky za oponou v klubu a Petr se tehdy dal slyšet, že úplně všechny lampasáky nesnáší. Že jsou pro něho něco jako vzduch.

A najednou? Začal se zajímat o každého z nich. O jejich záliby, o jejich rodiny. Hlavně ale, kdy se v kasárnách zdržují až do večera.

Mám pro to své vlastní vysvětlení, které určitě nebude daleko od pravdy. Zajímal se, aby třeba, čirou náhodou, některého z nich opět nepotkal, zrovna když vychází ze dveří knihovny, oděný ve vycházkové uniformě a s lokty pevně semknutými u těla.

Velitel Omachel

Zhruba před čtyřiceti lety. Povolali mě na manévry, vojenské cvičení, tehdy ještě jako poddůstojníka. Mým nadřízeným tam byl rotmistr, kterému všichni v útvaru přezdívali Omachel podle tehdy populárního filmového dobrodruha a zloducha v jedné osobě.

Omachel až nemístně obdivoval všechno, co se týkalo sportu. On sám se pyšnil velmi vypracovanou postavou, samý sval a šlacha. Na pohled vcelku sympatický chlapík, akorát o něm všichni, zejména obyčejní vojáci základáci, říkali, že je to až neskutečně zelené pako. Že zelenější už nikdo ani být nemůže.

Svoji pověst si vysloužil hlavně jako deveťák, neboli dozorčí útvaru. S oblibou číhal na vojáky, kteří tajně přelézali plot a opíjeli se v místních hospodách, aby se pak stejnými cestičkami vraceli zpátky až pozdě za tmy, dlouho po večerce, když už měli dávno po povolené době vycházky. Hříšníky pak Omachel chytal v běhu, anebo je přímo skolil takovým parádním, přímo plavným, tygřím skokem. Postaral se tak, že útvarová basa mívala nocležníky a trestance-pracanty. To se stávalo ze začátku. Později už se nikdo neodvážil ven načerno, když měl Omachel službu deveťáka, basa byla tedy většinou prázdná. Prostě dělal haura. Vytahoval se nad obyčejné vojáky.

Překvapilo mě, že při tom všem s vojáky hovořil docela přátelsky a oni s ním také, ačkoliv o něm opravdu žádné dobré mínění neměli. Brzy jsem pochopil, co v tom vězí. To když vyzval vojáky, aby si s ním zahráli fotbal. A já to také přivítal. Co by ne.

Hrál jsem tehdy v jednom týmu s rotmistrem Omachelem, svým nadřízeným. Pět proti pěti. Takový malý fotbálek, kdy si člověk dobře zaběhá a z únavy pak má skvělý pocit. Jenomže Omachel to měl hodně těžké. Každou chvíli ho někdo trefil do kostky, jak se s oblibou říkávalo kotníku. A viník se mu pokaždé všemožně omlouval, že opravdu nechtěl. Stále se to opakovalo nachlup totéž. A nové a nové trefy, jak ho pokaždé někdo „nabral“. Omachel zuřil a vykřikoval,

že moc dobře ví, že to dělají schválně a jenom se přetvařují. Avšak oni se mu všemožně omlouvali, dušovali se, že opravdu nechtěli. Dokonce i hráči našeho vlastního týmu se občas, ve skrumáži a ve zmatku trefili. Vždycky přesně do kostky. A vždycky do té jeho. A vždy se horlivě omlouvali. Omachel zuřil víc a víc. Vyhrožoval, že přestane hrát, ale to víte, na sport a všechno s ním spojené, měl zkrátka slabost. Proto vytrval do konce zápasu.

Přitom jsem si uvědomil, že jsem tam byl jediný, kdo ho, lidově řečeno, nevzal přes kostku.

No, my jsme přece hráli za jeden tým. Nemluvě o tom, že zrovna byl mým přímým nadřízeným a do konce manévrů mi zbývaly ještě celé dva týdny. Tak se to přece dá pochopit. Nebo snad ne?

Takoví hodní vojáčci

V létě sedmdesátého pátého. Jako vojáka prvního ročníku, skladníka proviantu, mě převeleli na výpomoc do vojenského hotelu při polygonu na Vysočině. Setkal jsem se tam s Vlastíkem, se kterým jsem se znal z posádky a už v tom hotelu sloužil skoro půl roku.

Zrovna měl narozeniny. Vytáhl mě na vycházku do městečka a pak, když jsme se vraceli lesem, napadlo ho, že mi předvede něco neobvyklého, nějaké zvláštní překvapení.

Bylo tam totiž zvykem, že v některých domech u lesa nechávali otevřené dveře a kdokoliv šel kolem, náhodný turista, nebo místní, který to tam dobře znal, jednoduše vstoupil, zasedl dovnitř do kuchyně a oni ho pohostili jako v nějaké hospodě. Host pak zaplatil a spokojeně šel dál, taková skvělá idylka tam bývala v té době, hlavně však něco neobvyklého v éře hlubokého socialismu.

Jenomže Vlastík si to trochu popletl. Zatáhl mě hned do první chalupy, kde dveře zely dokořán. Sedl si do kuchyně ke stolu s vázou pestrých a voňavých lučních květin a hezky nažehleným bělоučkým ubrusem. Zkrátka to tam vyhlíželo jako v maličké hospůdce. Takové útulné místečko, docela pestré a malebné.

Rozšafně mě vyzval, abych usedl naproti němu. Pak začali do kuchyně nakukovat nějací starší lidé. Vyhlíželi poněkud sklesle. Zjevně zaskočeni tou náhlou návštěvou. Vlastík na ně houkl dost pohoršeně, když už měl předtím něco odpito: „Tak co bude! No přece noste na stůl, co máte chutného! Tak jedem! Jedem! No šup šup! Jen se pochlubte, co máte!“

A ti dobří lidé hned posnášeli, co dobrého kde měli. A my dva skvěle pojedli a popili a pak Vlastík na ně vytasil peněženku: „Platím!“

A to ty lidičky, jak se ukázalo, překvapilo ze všeho nejvíc.

„Vy chcete platit?“ předstoupil před nás ten starší pán jako před nějaké velitele.

„No jasně!“ na ně Vlastík. „Přece tak jako obvykle!“

A tehdy nás ti domácí vyobjímali jako své vlastní: „Tak to jste nás moc potěšili, že jste takoví hodní vojáčci, protože my se báli nějakých lumpů. Vždyť víte, jak to dneska chodí!“

A pak teprve nanosili na stůl to nejlepší, co kde měli a narychlo sehnali, a nutili nás, oba údajně převelice hodné vojáčky, abychom jedli a pili, no a pak nám zajistili odvoz autem do polygonu a sami osobně zašli za velitelem, aby za nás orodovali před trestem za pozdní příchod do posádky a pro nadnapilost.

Když vaří záložáci

To mě hned po revoluci povolali na manévry.

Na kursu proviantťáků se nás tehdy sešlo skoro čtyřicet. Většinou mladší kluci, rotmistři, nějací praporčíci, dva poručíci a já nadporučík.

Hned prvního dne jsme se v učebně dozvěděli, že útvar je příliš malý a náš počet značně navýšil stavy pro stravování, takže dva z nás se budou střídat den co den v kuchyni.

Major, který nám to oznámil, hned vyvolal jednoho z nás, který dělal kuchaře v civilu.

„No a máme tu ještě jednoho kuchaře,“ oznámil nám. „Je to kuchař vojenský, dokonce starší kuchař, o kterém tady máme ty nejlepší záznamy. Tak ať se sám přihlásí!“

Nikdo se nehlásil. A já? Už vůbec ne. Na vojně, v základní službě, jsem sice dělal kuchaře, později i staršího kuchaře, ale že zrovna o mě by měly být nějaké vynikající reference, se mi nezdálo ani ve snu. A kromě toho, proč já? Věděl jsem, co to obnáší. Zatímco ostatní, nemluvě o těch nejmladších, by se vyvalovali v regálech a na bidlech, přitom by stále jen machrovali, jak šíleně se nudí, tak já, z nich hodnostně nejvyšší, bych musel vstávat před pátou a makat až do večera.

Když se nikdo nehlásil, tak nakonec ten major vyvolal mě. Co jsem měl dělat? Kuchyň byla neveliká, zato jídelna prostorná jako všude jinde.

Sloužil tam Martin, kuchař, vojín, sympatický mladík, který bral své povinnosti hodně vážně a snahu mu nikdo nemohl upřít. A sotva jsem přišel a převlékl se do bílého kuchařského, viděl jsem ho, jak ustaraně hledí do papírů.

„Na večeři jihočeská polévka, krajová specialita,“ byl jeho první slova, „nikdy jsem to tady nevařil.“

No, já to taky neznal. Pročetl jsem si recept. Docela jsem si představil, jak asi by se to mohlo udělat. Pak jsem navrhl: „Martine, takže tu specialitu nechej na

mně. Zvládli jsme jiné věci. Ty k tomu připrav přílohy, strouhaný sýr, opečené kousky chleba, cibulku a další. Vařit to budu já.“

Tak jsem tedy vařil tu specialitu. Velký hrnec na varné stoličce, vařilo se to tam a bublalo, barvu už to mělo i správnou hustotu, ale chuť pořád žádnou. A čas, stanovený pro výdej večeře, se povážlivě blížil.

Seděl jsem u toho a snažil se. Toho koření, co všechno jsem tam už dal! A pořád stejné! Vždy jsem do sklenice od okurek nabral trochu té polévky, do ní jsem nasypal všelijaké koření, co jsem kde našel, rozmíchal a vlil do hrnce. A chuť pořád žádná.

Bylo to k zoufání. Čas výdeje večeře nadešel a já pořád něco míchal ve sklenici a vléval do hrnce. Martin zprvu zvědavě nahlížel, pak už byl nervózní. Nakonec se tvářil velmi ponuře.

„Oni nás zavřou!“ vydal ze sebe skoro plačtivě.

„Hele, vypadni!“ obořil jsem se na něho a málem mi v jeho směru vylétla z ruky naběračka, kterou jsem míchal tu nešťastnou místní specialitu.

Martin se mi ztratil z dohledu, a když se ukázal, jenom zoufale zašeptal: „Už jsme přesáhli deset minut, a pokud do pěti minut nezačneme výdej, víš, co nás čeká.“

Jasně že jsem věděl. Průser jako mraky!

„Tak jo,“ přikývl jsem. „Si to odneste.“

Co mi zbývalo? Chuť to pořád nemělo žádnou, ale horší by bylo, kdyby se nezačalo vydávat jídlo.

Dva směnaři v hnědých montérkách popadli hrnec a nesli ho za Martinem, který se sám ujal výdeje večeře. A já? Zapálil jsem si cigáro a trpně jsem očekával, až se v jídelně spustí řev.

Dokouřil jsem jedno cigárko. Žádný kravál se nestrhl, ani nic nenasvědčovalo, že by mělo dojít k lynčování kuchařů.

Zapálil jsem si další cigárko a dokouřil jsem. Pořád nic. Tak jsem se odhodlal a nahlédl jsem do jídelny.

Úplně mě šokovalo, co jsem uviděl ve výdejně. Dva vojáci vytřepávali do ešusu poslední kapky z velkého hrnce, jako by šlo o kdovíjakou vzácnost.

Zbláznili se oni nebo já? řekl jsem si. Osmělil jsem se a vkročil do výdejny. Vojáci se na mě usmívali, jejich posuňky znamenaly jediné, že jim moje polévka moc chutnala.

A Martin? Jen spokojeně zářil.

Podíval jsem se do prázdného hrnce po té mojí specialitě. Chtěl jsem aspoň ochutnat. Neměl jsem šanci. Ani kapka nezůstala. Takže dodnes nevím, jak ta jihočeská specialita chutnala. No, jasně, to koření (a že ho tam bylo!) vbrzku proměnilo polévku v nesmírnou dobrotu, v opravdovou specialitu eňoňuňo.

Zřejmě jsme oba s Martinem měli ohromné štěstí, že s výdejem se začalo tak pozdě. Takto se v krátkém čase ušlo najednou všem, kteří by přicházeli postupně a kdo ví, co by to množství koření způsobilo později, jestli by to bylo ještě vůbec jedlé.

V noci pak vojáci vstávali a chodili do umývárny pít vodu. Vypili jí prý hodně, jako jí nevypili ještě nikdy předtím. No a já bych se klidně vsadil, že ani nikdy potom.

Mundur oficíra

Bylo to v devadesátém roce, když mě povolali na manévry do Plzně. Měl jsem hodnost nadporučíka. V novém munduru mi to docela seklo, šestatřicet, štíhlý, černé vlasy a knírek. Neprodleně mě převeleli do jedné maličké posádky v maličké vsi. Řekli mi, že musím ihned odjet, že se mám připravit na docela intenzivní výcvik, takže tam ani svůj civil nebudu potřebovat. Tedy jsem svůj civil nechal ve skříni v plzeňské posádce a odjel jsem v uniformě a s velkou polní do maličké posádky na Šumavě.

Tam jsem ale brzy poznal, že jsem si civil měl přece jenom vzít. S tím výcvikem to až tak hektické nebylo a volného času zbývalo dost, takže kolegové záložáci si klidně chodili v civilu do místní hospůdky, anebo se svezli autobusem do nějaké větší obce. Takže jsem občas také zašel na jedno či dvě, nicméně v munduru jsem se necítil.

Jednou ti, co do hospod odjížděli autobusem, přinesli zprávu, že v jedné obci, dost vzdálené od naší posádky, se pořádá velká taneční zábava, kam se sjíždí celé širé okolí. Bude to na celou noc, protože autobus pojede zpátky až ráno v pět. Váhal jsem, ale přemluvil mě Eda, také záložák, který mi řekl: „Já tyto zábavy s polkou a valčíkem nemám rád, já jsem na tvrdý metal, ale jedu. A ten tvůj mundur tam nikomu vadit nebude.“

Takže jsem jel s nimi. Samozřejmě v uniformě jenom já. Obec neveliká, zato docela velký sál s výčepem. Hlavně se tam popíjelo. Popíjeli místní, popíjeli i moji kolegové záložáci. Já si také dal nějaké to vínko, ale hlavně jsem si chtěl zatančit. K tanci jsem se v poslední době nedostával často, ale kdysi dávno předtím jsem tančil hodně a docela slušně. Tak jsem si postupně vyhlédl tři ženy, které by mi vyhovovaly jak vzhledem, tak i výškou postavy a tak dále. Všechny tři měly svoji společnost, určitě své muže, vždycky u stolu sedělo víc mužů a žen, zřejmě sousedé, kamarádi a známí.

Hudba začala hrát, ale nikdo se nezvedl k tanci. Ani v dalším kole. Avšak třetí kolo jsem zahájil sám. To když mi kapela doslova přihrála vojenský valčík o třeboňských kasárnách. Vyzval jsem k tanci pohlednou paní, kterou jsem si vyhlédl jako první. Tmavovláska s téměř průsvitnou halenkou a krátkou sukní. Ihned pochopila, co chci tančit a vůbec jí nevadily změny, které jsem navodil vždy při točení na druhou stranu. Ještě lépe se projevila u svižné polky a velice skvěle se přizpůsobila mým improvizacím. Bezpochyby ji můj způsob tance nadchl, což bylo znát, jak jí celá tvář září. Ty jiskřivé oči! Hudba dohrála a ona

zvážněla. U jejího stolu nevládlo žádné nadšení. Hlavně ten muž, vedle kterého si sedla, když jsem ji přivedl ke stolu, se mi nezamlouval. Podle všeho jsem mu vadil. Ale možná se mi to jen zdá, řekl jsem si.

Příště, když jsem pro tu paní přišel s žádostí o tanec, odmítla s chladným výrazem ve tváři. Snad jako bych jí způsobil problém. Šel jsem pro další tanečnici. Hráli nám rokenrol a také ona se skvěle přizpůsobila a celá zářila nadšením a temperamentem. Stejně tak zvládala i čardáš. A hodně jí to slušelo, obzvlášť když si vytáhla delší sukni trochu nahoru. Ovšem u jejího stolu se opakovalo totéž, co předtím. Také ona hodně zvážněla, stejně jako všichni u jejího stolu. A při další hudební sérii mě chladně odmítla.

Šel jsem za tou třetí. Také ona se proměnila, v rytmu při pohybu zářila a byla schopna utančit všelijaké mé taneční výmysly a záludnosti. Nakonec zvážněla a opakovalo se přesně totéž, co u předchozích dvou stolů. Stejná nálada, stejný chlad, či přímo mráz.

No, dál už jsem žádné přítomné ženy k tanci nežádal. Nehodlal jsem působit jako nějaký okresní ženich. Jenomže co dál? Jen tak opíjet jsem se nechtěl. Stále jsem sledoval, jak po mně hleděli všichni ti místní, nejen muži, ale i ženy. Žádné sympatie jsem nevzbudil. A nejen u místních. Také jeden ze záložáků, se kterými jsem tam přijel, mi přišel povědět: „U toho čardáše, já myslel, že jsi oficír maďarských dragounů.“ Pak se na mě zahleděl svým poměrně opilým zrakem a dodal: „Nejsi ty opravdu lampasák? A jenom to na nás hraješ, že jsi záložák jako my!“ Mávl rukou a šel ke svému stolu mezi své.

Zůstali jsme s Edou u malého stolu jen my dva. Pořád opakoval, že ho to tam nebaví, že on je na opravdovou muziku, tedy na tvrdý metal, a ne na to, co tam zrovna hrají. No, mě to tam už také nebavilo. Ale bylo nějak kolem půlnoci a autobus měl přijet až kolem páté. Co tedy? Už jsem se začal smiřovat s tím, že to tam do rána nějak přetrpím. A schválně jsem sledoval právě ty moje tři tanečnice, jak si vedou na parketu. Měl jsem pocit, že jde o úplně jiné bytosti, než jak jsem každou z nich poznal během těch několika minut taneční série. Předtím doslova něco vyzařovaly, něco úžasného! Ten jejich jas v očích! Ten úžasný temperament! A ten jejich skvělý cit pro moji každou změnu v pohybu. A teď? Jakési těžkopádné, jako by se jim příliš nechtělo, pohledy a úsměvy spíše ze zvyku a ze zdvořilosti, než ten jejich správný úsměv, jaký jsem na nich viděl já. Opravdu, jako by to ani nebyly ony.

No nic, řekl jsem si v tu chvíli. Nějak to tam fakt přetrpím do té páté. Co mi zbývá. Už jsem se doslova se vším tím smířil.

Jenomže se s tím nesmířili jiní. A že jsem jim řádně pohnul žlučí, jak se říká. Napřed mě to doslova trklo, když jsem si zašel k výčepu pro dvojku vína a v dáli za prosklenými dveřmi jsem viděl pár místních statných bouchačů, jak si ukazují na ramena, tedy jako na vojenské výložky, a svírají pěsti a naznačují údery. To se asi týká mě, řekl jsem si.

Pak u stolu jsem se rozhlížel po místních, kteří vesměs dělali, že mě nevidí, anebo mě prostě opravdu neviděli a jenom jsem si něco namýšlel.

Jenomže za chvíli skoro přiběhl Eda a strčil do mě: „Ty ale honem vypadni, chystají se na tebe!“

„Co? Teď po půlnoci? Vždyť nic nejede!“

Ale on to fakt myslel vážně: „Jdu s tebou, půjdeme pěšky, ale hned! Já stejně jsem na jinou muziku, než co je tady.“

Tak jo, víno jsem ani nedopil, zašel jsem do výčepu, abych zaplatil.

A výčepní, starší muž objemný v pase, se na mě podíval s údivem: „Ty jdeš pryč? Ty to balíš? Teď to teprve začíná mít šťávu! Vždycky taková nuda a ty jsi to tu pořádně rozpálil. Konečně se něco děje a ty jdeš pryč! Zklamal jsi mě!“

No, zklamal jsem ho. Šel jsem s Edou ven do té noci. Kráčeli jsme do posádky něco přes tři hodiny prázdnými silnicemi, lemovanými stromy a stromky. A na nebi ohromný měsíc, jaký jsem předtím ani potom už nikdy neviděl. Takový obrovský, jaký je k vidění na starých obrázcích z vesnického prostředí. Bylo docela chladno, ale ostrou chůzí jsme to překonávali.

Takže toho uplynulého večera, tam za námi, na té tancovačce, jsem si zahrál na správného oficíra. A místní? Prostě neunesli, že jim někdo takový vyjel po jejich ženských. To samotné by jim asi až tak nevadilo. Spíš to, jak ti chlapi na svých vlastních manželkách viděli ty náhlé proměny. Ten jas ve tvářích a ten úžasný temperament, který dost možná u nich zpozorovali buďto poprvé, anebo třeba po strašně dlouhé době.

A že jsem podle mínění výčepního a mnohých dalších na té zábavě neobhájil čest oficíra, když jsem tak zčerstva zmizel, sotva začala atmosféra houstnout? To se pletou. Vždyť od starého Říma až dodnes, i na tomto vojenském cvičení, se všem oficírům vtloukalo a vtlouká, že pokud se bojová situace projeví hrozbou podstatně vyšších ztrát než zisků, je třeba se rozhodnout pro takzvaný taktický ústup. Což jsem bezpochyby dodržel. Vždyť setrvat na místě by mělo vyloženě charakter lynče, všichni místní proti jednomu, jinak se to vyložit nedalo. A na to já jim nebyl zvědavý.

Vždyť já jsem jenom využil toho, do jaké situace jsem se dostal s tím mundurem oficíra. Prostě nějak tak jako ve filmu. Měl jsem něco jako kostým, scénář jsem si vytvořil podle toho, jak se scéna odvíjela sama od sebe.

Prostě střihnul jsem si docela zajímavou roli. S vděčností a s nesmírnou chutí. To tedy musím zdůraznit, že opravdu ano.

Když se tolik chce, všechno jde!

Na vojenském cvičení se nás sešlo asi 40 důstojníků a praporčíků v záloze. V hodnosti poručíka jsme tam byli dva s Jardou, se kterým jsme se skamarádili už na druhý den. Hlavně proto, že právě my dva, na rozdíl od ostatních, jsme museli chodit za svými náčelníky, já za provianťákem, Jarda za

výstrojákem. A vždycky jsme měli co na práci, i když, upřímně, že bychom kdovíjak dřeli, o tom se nelze šířit ani šeptem. Zato ti ostatní? Jenom sem tam byli donuceni nastoupit do tvaru, ochotně se však řadili k nástupům na snídaně, obědy a večeře. Stále se poflakovali, mastili karty, a když mohli, mizeli přes bránu do ulic a do chládků místních hospůdek a barů. Ale byli tam takoví, kteří pořád jenom vylehávali ve svých regálech a na bidlech, jak se odjakživa říkalo vojenským kovovým patrovým postelím.

Nás dva s Jardou to samozřejmě hodně štvalo. Tím spíš, že jsme se nezřídka stávali terčem všelijakých nemístných poznámek zrovna těch, kteří takříkajíc voráželi ze všech nejvíc a stále machrovali, jaká je tam šílená nuda a že to snad ani nevydrží. Jeden obzvlášť vytrvalý ležák, Radek, pořád hleděl do nějakých učebnic a popsaných sešitů a podle všeho se připravoval na jakési zkoušky. Shodou okolností se s Jardou dobře znali. A Jarda mu kolikrát vytýkal: „No, Radku, co to pořád děláš? No zamysli se! To přece nejde, tak pořád ležet jako lemra! Máš ty rozum?“ Ale Radek si vždycky pomyslel své, sem tam se ušklíbnul a věnoval se svým učebnicím a sešitům. Akorát se někdy obrátil na druhý bok.

Zanedlouho odešli do civilu všichni, kromě nás dvou s Jardou, nechali si nás tam o dva týdny déle, než ostatní. Tehdy už výstrojní náčelník Jardu k sobě do skladu vůbec nevolal, zato já pořád musel chodit do proviantního skladu i do kuchyně, kde pořád bylo co dělat. A když jsem dorazil na cimru, stále častě jsem viděl Jardu, jak odpočívá, dokonce i vleže ve svém regálu. Pak už tam ale vylehával pořád, ovšem kromě toho, když ochotně chodil na snídaně, obědy a večeře, anebo když jsme oba vyrazili do místních ulic, hospůdek a barů.

Bylo to den předtím, než nás pustili do civilu. Viděl jsem, že Jardu něco tíží. Tušil jsem a nespletl jsem se. Svěřil se mi s nesmírně vážným výrazem ve tváři:

„Víš, že jsem tomu Radkovi nadával. Že to nejde pořád tak ležet jako lemra.“

„Jistě,“ přikývnul jsem, „vím, že jsi něco takového říkal.“

„No, ale nakonec jsem poznal, že to opravdu jde.“

Myslel to upřímně. Pochybovat se o tom nedalo.

Jasně, všechno jde, když člověk opravdu chce.

Kdo to má dneska jednoduché?

Nepřítele potkati

Dobrých pětačtyřicet jar tomu už bude. Učil jsem se v obchodě. Tehdy jsem prodával v řeznickém výseku v malé obci, kam jsem dojížděl. Prodejna to byla úctyhodně stará, ještě po soukromníkovi z předválečného období. Šéf prodejny mě zaškolil do prodeje masa u promaštěného řeznického špalku, naučil mě bourat maso, patřičné úpravy, ošetřování masa a uzenin a mnoho dalších jiných věcí, které ani nebudu zmiňovat, jenom prozradím, že šlo o metody, které řezníci odjakživa provádějí, především z takzvaného pudu sebezáchovy, aby jim při inventuře nenaskočilo manko, ale také z důvodů zcela jiných.

Každopádně mi šéf neustále připomínal, že ke každému prodanému kousku masa mám přihazovat takzvané přívažky z méně kvalitního masa, aby nám to nezůstávalo jenom do mleté sekané, což by vedlo ke ztrátám. Tyto přívažky byly povolené státní normou, muselo jít ale o maso naprosto stejného druhu a stejné kvality, což většinou tak nebylo.

Někteří zákazníci přívažky tolerovali, jiní je odmítali, byli ale i takoví, se kterými bylo nutno vést neustálý souboj, někdy docela úporný. Zrovna mezi takové zákazníky patřil starší muž, přes svůj věk dosud černovlasý a s úzkým, pečlivě střiženým knírkem. Nutno dodat, že pokaždé, když vstoupil do krámu, vyhlížel ponuře a napjatě. Přicházel v pátky, když tam stály fronty zákazníků. A skoro pokaždé to s ním probíhalo nachlup stejně. Když ten starý morous přišel na řadu a přes sklo si vybral nějaký kousek masa, hbitě jsem k němu přihodil dva tři odřezky a on vždycky zvýšil hlas: „Dej to pryč, já to nechci!“

Moje odpověď zněla pokaždé odmítavě. Nejednou se na mě obořil, že se postará, abych tam nebyl. Na to já mu odpovídal, že bych mu každopádně poděkoval, aspoň bych se nesmírně rád zbavil „některých“ zákazníků. Padaly ještě ostřejší výměny názorů. Pokaždé však hádka měla jakýsi řád, byla přímo konstruktivní. Skoro jako podle předem daného scénáře, který ovšem připouštěl všelijaké drobné improvizace, avšak byl vždycky stejný a přímo strhující. Ať si to prý nechám, že on to nechce. Vzápětí s viditelným rozhořčením opustil krám.

Nutno dodat, že jeho excesy vadily mnohým zákazníkům, kteří dávali najevo nesouhlas, občas se na něho sami obořili, rovněž nevybíravě. Sami nadávali, jak se ten protivný dědek zase předvádí. Tak to nějak probíhalo v každý pátek po tři čtyři měsíce. Najednou se neukázal. Ani za týden, ani za dva. Vyhlížel jsem ho, ale marně. A pak mě převedli na jinou prodejnu a pak zase na další a další. U mě postupně nastávaly změny. Studium, vojna, změna zaměstnání. Dva roky po vojně jsem pracoval v obchodní inspekci jako specialista na kontroly prodeje masa a masných výrobků. Nemusím připomínat, že jsem měl velmi dobré

výsledky a patřil jsem k těm opravdu úspěšným. A stalo se, že jsem se znenadání ocitl v místě, kde předtím stávala ta předválečná prodejna maso uzeniny a namísto ní se stkvěla pestrá budova fungl nové samoobsluhy s výsekem. Přes sklo výloh jsem viděl, jak mladík v bílém plášti odřezával dlouhým nožem kousek masa z visícího fláku a vhodil ho na váhu. Podle pohybu ruky jsem si všiml, že přihodil nějaké odřezky. Zákaznice souhlasně přikývla. Už jsem chtěl vstoupit do prodejny, abych nakoupil, když mě zastavilo bodré zvolání:

„No nazdar! Jsi to ty?“

Hledím na toho staršího muže s vlasy dosud ještě černými a s úzkým, pečlivě střiženým knírkem. Vizáží se za těch několik let vůbec nezměnil. Zato byl úplně jiný, než předtím. Žádný morous, jak jsem ho předtím znal. Naopak.

„No, chlapče, jsem rád, že tě vidím!“ smál se zeširoka a vůbec jsem ani nezapochyboval, že jeho radost je skutečná. „No, jak se máš? Když jsi odešel, nestálo to tu za nic.“

Chtěl vědět, co dělám, jestli jsem ženatý, zda mám děti a tak dále. Zíral jsem na něho a odpovídal. Nakonec jsme si podali ruce, jeho stisk byl pevný a srdečný. On pak šel dál po chodníku a já, ještě předtím, než jsem vstoupil do prodejny, jsem ještě chvíli postál venku a hleděl jsem za tím starším mužem, jak se vzdaluje. No jo, ne vždycky všechno v životě vypadá, jak si to člověk doslova zváží jako na váze, vypočte a zaznamená ve svém vědomí. A pokud si naprosto přesně vedete svoji osobní evidenci o tom, kdo jsou vaši přátelé či nepřátelé, můžete se v tom někdy opravdu „seknout“. Třeba jako zrovna já.

Podivně slušná obec

To jsem tehdy, před takovými třiceti pěti jary, pracoval jako obchodní inspektor. Byla turistická sezóna a my dělali kontroly na trasách, kde se lidé nejvíc sjížděli na dovolené.

Dostal jsem za úkol prověřit poctivost prodeje a kvalitu zboží v malé prodejně neveliké obce kdesi v podhůří, dnes už ani pořádně nevím, kde to bylo. Zato si moc dobře pamatuji, jak mě tam skoro všichni velmi ochotně zdravili, hlavně děti, ale i dospělí.

Jedna starší paní se mě dokonce zeptala: „Přijel jste na dlouho?“

„Jenom na skok,“ odvětil jsem popravdě, neboť už jsem měl vyhlédnuté tři autobusové spoje, abych odtud solidně odjel, avšak musel jsem brát v úvahu, co když kontrola dopadne špatně a čas se mi prodlouží.

Kontrolní nákup v prodejně dopadl dobře, vše naprosto přesně spočítané, i to, co prodavačka, velmi příjemná paní středních let, při mém nákupu zvážila. Ani s kvalitou zboží, ani se záručními lhůtami, nevznikl žádný problém. Kontrola tedy

dopadla navýsost skvěle. A ještě před odchodem jsem se té paní zeptal, jak je možné, že mě skoro všichni tak zdvořile zdravili. Jestli si mě s někým třeba nespletli.

„Určitě si vás s nikým nespletli," odvětila s úsměvem, „tady jsou všichni hodně slušní a děti jsou skvěle vychované a zdraví každého dospělého, jak jste si stačil všimnout."

Takže s tímto vysvětlením jsem se vydal na zastávku autobusu. A za celou tu dobu mě už nikdo nepozdravil, dokonce ani ty tak slušně vychované děti, které jsem cestou minul. A dospělí? Už se na mě dívali jinak, než předtím. No jo, řekl jsem si, když jsem odjížděl autobusem. To je opravdu velmi slušná obec, až podivně slušná, řekl bych. Muselo se mezi nimi velmi rychle rozkřiknout, že jsem tam přijel na kontrolu, zatímco mě omylem považovali za slušného člověka. Prostě se spletli.

A jenom by mě zajímalo, jestli i potom takhle zdravili na potkání každého, kdo zrovna přijel a zrovna se jim jevil jako velmi solidní. To jsem se nikdy nedozvěděl a už se to ani nedozvím.

Zázrak se nekonal

V devadesátém třetím, ještě mi nebylo čtyřicet. Odešel jsem z postu vedoucího podnikové kontroly a vrhl jsem se do podnikání. Už bylo načase něco změnit ve svém životě, když už jsem pociťoval takovou krizi, že jsem kouřil šedesátku denně a z kanceláře vycházel okny dým, jako by tam hořelo.

Ale s tím kouřením jsem brzy přestal, když bylo třeba poněkud dbát o své zdraví. Vždyť výdělek už nebyl zdaleka jistý jako předtím. A těch všelijakých překvapení, které bylo třeba překonat.

Jedno z takových příjemnějších byl můj první den v autoškole. Nikdy předtím jsem neuvažoval, že bych vůbec někdy řídil auto. Nicméně musel jsem se odhodlat. Vždyť nebyl nikdo takový, kdo by mi pořád dělal šoféra a jezdit jsem musel. Ve firmě jsme byli dva, Květoš rozhodl, že bude jezdit po Rakousku, Itálii a Francii, kde nakoupí zajímavé zboží a já pak budu dělat všechno pro to, abych zboží prodal, ve skladech i v různých prodejnách, co jich tehdy vznikalo nesmírné množství.

Dobrá tedy, souhlasil jsem. Naučím se jezdit. A můj první den v autoškole stál opravdu za to.

Když jsem po schodech stoupal do patra, kde se v jedné učebně měla odbýt moje vůbec první vyučovací hodina, zrovna šel dolů jeden z šéfů autoškoly, který byl u mého zápisu před několika dny.

Když mě uviděl, přátelsky se zasmál a velmi bodře mě oslovil: „Ty půjdeš se mnou, jdeme!"

Chtěl jsem mu vysvětlit, že za chvíli mi začne výuka, ale nehodlal nic vyslechnout. Prostě jen prohodil: „Ty to nepotřebuješ, však se tam bez tebe obejdou.“

Co jsem měl dělat? Nehodlal mě ani nechat domluvit. Vždy rezolutně mávl rukou, abych byl zticha, že on ví, co dělá.

Následoval jsem ho tedy. Vedl mě do suterénu, kde bylo velmi dobře osvětlené parkoviště s množstvím vozů, osobních, ale byly tam i dodávky a nějaké valníky.

Přivedl mě k naleštěnému formanu a vyzval mě, abych vsedl za volant.

Pro mě samozřejmě šok. Opět jsem mu chtěl vysvětlit, že jdu na svoji první hodinu autoškoly, ale on mě opět přerušil. Otevřel dveře a opět mě vyzval, abych vsedl za volant, a podal mi klíč.

„Tak fofrem!“ řekl, když sedal na místo spolujezdce. „Už mám zpoždění, tak na to šlápni.“

Vsedl jsem tedy za volant. To bylo vůbec poprvé v životě, co jsem seděl na místě řidiče. Ani dopravní značky jsem neznal. Stále jsem nemohl pochopit, co to má znamenat. Vždyť zrovna tenhle šéf byl u mého zápisu, tak proč po mně vůbec něco takového chce? Nebo že by to byly nějaké nové metody výuky? O ničem takovém jsem předtím neslyšel.

Ten šéf seděl s rukama na aktovce a čekal. Až se mu zdálo, že příliš dlouho nic nepodnikám, skoro se na mě obořil: „Tak co jsem řekl? Spěchám! Nastartuj!“

„Ale jak?“ dost nejistě jsem hlesnul.

A tehdy se na mě obrátil s údivem: „No, Jarku, co je?“

A já na to, že nejsem Jarek a vyslovil jsem své jméno a příjmení.

Napřed celý ztuhnul, pak si roztřesenýma rukama vyhrabal z aktovky brýle a na několik pokusů si je nasadil na nos. Zblízka mi pohlédl do tváře a zděsil se.

Dlouze se nadechl a rozkřičel se: „Hned pryč! Pryč, pryč! Ven z auta!“

Velice rád jsem vystoupil. Zato on si přesedl a vozidlo se rozjelo, zatímco sebou párkrát zaškubalo, což by se u takového řidiče, jakým je šéf z autoškoly, rozhodně nečekalo.

No a já s úlevou vystoupal do patra, kde v učebně zrovna začínala výuka a stihl jsem to akorát. A když jsem si pak zapisoval poznámky, abych se toho prvního dne aspoň něco dozvěděl, musel jsem stále myslet na epizodku ze suterénu.

No jo, vždyť co to po mně chtěli hned první den za zázraky? Kdybych to opravdu dokázal nastartovat a fofrem všechno stihnout, a hlavně dojet v pořádku i ve zdraví, to by opravdu byl zázrak.

A ne jen tak ledajaký!

Pojišťovák do domu, hůl do ruky

Bylo to někdy na podzim v devadesátém sedmém. S kolegou Petrem z pojišťovny jsme se odhodlali k takzvané brutální nabídce, která spočívala v tom, že někde ve městě uděláme pomyslnou čáru na chodníku a doslova pročešeme celý prostor, každý dům od půdy až po sklep, jak se říká, a vůbec ničemu se nevyhneme. Pokud jsme narazili na někoho, kdo byl ochotný s námi vůbec pohovořit, pak bylo třeba v první řadě zjistit, jestli vůbec nějakou pojistku má, a pokud skutečně ano, pak zase bylo třeba zjistit, o jaký druh pojistky se jedná a pokusit se mu namísto ní nabídnout něco lepšího, třeba i za cenu pohanění té jeho pojistky původní, samozřejmě nejen kvůli co nejlepší pojistné ochraně klienta, ale i s vidinou našich provizí. Tedy hlavně nám šlo o provize, co si tady budeme namlouvat.

Brutální nabídkou jsme to nazývali my dva s kolegou Petrem. Někdo tomu tehdy říkal vykrývání lokality, jiný zase čištění prostoru, zkrátka každý si ten svůj způsob nabídky nazval po svém.

Tak jsme se dostali i na benzínovou pumpu. Kromě stojanů na tankování benzínu a nafty tam měli velkou plynovou bombu pro auta, jezdící na plyn, což v té době zrovna začínalo a tato pumpa byla v Ostravě snad mezi prvními, které tuto službu řidičům nabízela. Také jsme se od dvojice majitelů této čerpací stanice dozvěděli, že opravdu široko daleko nikdo takovou vymoženost nemá, jenom oni, a každý, kdo projíždí Ostravou s autem na plynový pohon, moc dobře ví, kde může natankovat.

No, pochopili jsme, že ta plynová bomba je pro ty dva něco jako modla, ke které tak vroucně vzhlíží. Tudíž nás zajímalo, jakou mají pojistku odpovědnosti za způsobené škody jiným. Měli jenom obecnou, velmi lacinou. Ani jsme se s kolegou Petrem nemuseli kdovíjak dlouze domlouvat, stačilo mrknutí okem a už jsme věděli, jak na to.

Napřed bylo třeba promluvit, jak je důležité mít pojištění odpovědnosti, nejen na běžné škody. Tady přece bylo ohromné riziko. Co když taková bomba vybuchne. A to už nám naslouchali nejenom oba majitelé čerpací stanice, ale i jejich tři zaměstnanci. Všichni až neuvěřitelně zpozorněli a napětí rostlo. Obzvlášť když jsme docela barvitě líčili, co by nastalo po takovém výbuchu velké plynové bomby. Ukazovali jsme na domy v blízkosti i v dálce a popisovali, jak by to všechno mocná tlaková vlna dokázala proměnit k nepoznání. Jenomže oba majitelé stále ne a ne se odhodlat k pořádnému pojištění a my si stále jen přisazovali. Nakonec padl návrh, ať přijdeme za tři dny, že se rozhodnou. Podle toho, jak vypadali celí propadlí a snad se trochu i třásli, jsme usoudili, že naše pojistka je na dobré cestě a s ní i naše vyhlídka na slušné provize.

Avšak nakonec jsme neuspěli. Když jsme za ty tři dny přišli, všichni se na nás usmívali. Nicméně všichni měli oči nějak podivně potemnělé. A tolik radosti, která z nich přímo vyzařovala!

No vida, zabralo to, pomysleli jsme si napřed oba s kolegou Petrem. Avšak ukázalo se něco jiného. Byla to spíše úleva, která na nich byla znát. Hned jsme se dozvěděli, že z naší drahé pojistky nic nebude. Oba majitelé obvolali jiné čerpací stanice u nás i v zahraničí. Volali dokonce na firmy v Mnichově, v Turíně a v Barceloně. Nikdy se nestalo nic z toho, co jsme jim vylíčili. A nikdo ani nečeká, že by se vůbec mohlo stát.

Takže jsme se ani příliš nezdrželi. Vmžiku jsme pochopili, že ti dobří lidé se od nás nechali docela slušně vyděsit a zřejmě si prožili nějakou tu bezesnou noc, než se jaksi dostali do obrazu, jak se říká.

No, my dva s Petrem jsme pak venku na ulici mezi sebou přiznali, že jsme to s tím strašením opravdu přehnali. Že něco takového se fakt nedělá. A že už nikdy nic podobného neuděláme. A pak jsme se tohoto svého rozhodnutí drželi. Tedy já každopádně. Na mou duši, raději na vaši.

Nečum! Co čumíš!

Velmi rád jsem cestoval a setkával se s úplně neznámými lidmi. A naskytly se mi všelijaké situace. Třeba jako tehdy v Praze, v podloubí u Staromáku. V osmdesátém roce, když byla spartakiáda a nás, obchodní inspektory, tam poslali jako posily, nebo spíš pro výstrahu nepoctivým obchodníkům a hostinským.

Obdržel jsem plán kontrol na několik dnů a kolikrát jsem měl co dělat, abych stihl být včas na správném místě. Jindy zase mi času zbývalo, a tak jsem ho využil k procházkám a poznávání Prahy.

U Staromáku mě zastihl náhlý silný déšť. Udělal jsem přesně to, co mnoho jiných. Vběhl jsem do nejbližšího podloubí. Bylo docela dlouhé a vměstnalo se tam nesmírné množství lidí.

Postával jsem u sloupu a zíral na prudký liják, který, zdálo se, neměl konce.

Odněkud z dáli se začal ozývat nesmírně hrubý hlas: „Co čumíš! Nečum!“

Hlas postupně sílil, tak jako se pozvolna přibližovala osoba, která vyřvávala. A zpozoroval jsem, ve skulinách mezi postávajícími lidmi, že to vyřvává jakási stará žena, drobná a nesmírně útlá. A ten hlas, tak hrubý a hlučný, k ní vůbec neseděl.

„Nečum! Co čumíš!“

Pořád se to ozývalo a hlavně se to blížilo ke mně. V duchu jsem se chystal, až na mě babka zařve, že si jí nebudu všímat.

Ten okamžik už měl nastat.

A náhle ticho. Klid.

A ten hlas, k mému údivu, se ozval, ale hodně blízko a hodně mírně: „To je počasí, co?“

Překvapeně jsem se ohlédl vedle sebe. Ta drobná útlá stará žena stála vedle mě a docela přátelsky se na mě usmívala.

Ale já jí odpověděl: „Správně, že prší. Vždyť je to jediná spravedlnost na světě. Déšť si nikdo nekoupí."

A jí se to zalíbilo. „To ano, to ano. Pravda."

Usmívala se a potřásala hlavou, že s tím plně souhlasí. Avšak najednou sebou škubla a rozeřvala se na jakousi ženu, stojící poblíž:

„No co čumíš! Nečum! Já tady s ním vykládám úplně normálně! A ty? Co si hned myslíš, že tu děláme? Nečum!"

A šla dál a opět, zdá se, na nikoho nezapomínala s tím svým: „Nečum! Co čumíš!"

Některé seřvávala jednotlivě, jiné hromadně.

A já se pak ohlédl po lidech kolem sebe. Všichni si mě prohlíželi. Někteří docela rozpačitě, pár se jich usmívalo, na dalších jsem poznával, jako by jim na mě něco vadilo. A já jsem způsobně mlčel.

No co asi jsem jim měl na to povědět?

Co v knihách jen tak nenajdete

Někdy před čtyřiceti lety jsem dělal krajského metodika jakosti zboží. Práce to byla zajímavá a docela náročná. Neustále jsem dostával na stůl nové technické normy nebo jejich doplňky a změny, nové sbírky zákonů a vyhlášek, všelijaké brožury a další publikace a ze všeho jsem vždy sepisoval všelijak stručné oznámení a někdy i rozsáhlejší zprávy a články. Vůbec nebylo na závadu, že pro mě naprostá většina těchto informací byla naprosto nová a neznámá. Ze všeho jsem se vbrzku naučil vytvářet zcela srozumitelný text, díky kterému se věc stala srozumitelnou nejen mně samému, ale i všem těm dobrým lidem v okresech celého kraje, kteří se touto záležitostí museli zabývat.

Tedy nebylo divu, že polední přestávku jsem kolikrát využíval návštěvou antikvariátu na náměstí. To abych aspoň na chvíli přicházel na jiné myšlenky, což jsem často potřeboval velmi nutně.

Opravdu nebylo lepšího duševního odpočinku, než brát do rukou knihu z přestárlého papíru a listovat a sem tam se začíst.

Rozhodně jsem se bránil jakékoliv ideologické literatuře, až jednou. Bylo to v létě. Ani nevím, co mě to napadlo, že jsem vzal do rukou jakousi vcelku velmi zachovalou knihu, něco o úspěšném budování bla bla bla... Jen tak letmo jsem pročísnul stránky a hle. Něco tam bylo jinak, než jsem předpokládal. A než by předpokládal kdokoliv jiný. Něco navíc. Zazelenalo se to. Šálení? napadlo mě. Nebo snad opravdu? Zaváhal jsem. Ale jenom na okamžik.

Nalistoval jsem přesně. Byla tam. Krásná, rovně vylisovaná. Stokoruna.

Pravá! No ale ta potíž. Co teď?

Trnul jsem, že mě někdo sleduje. Že tam vložili tu bankovku schválně.

No hrůza! Ta ostuda, když mě dopadnou.

Vzít si celou knihu, zaplatit a jít? Ještě bych na tom vydělal. Pravda, tehdejší stokoruna a dnešní? Značný rozdíl. No ale co když prodavačku u pokladny napadne knihu prolistovat?

Dostal jsem jiný nápad, ne sice hned, ale až tak moc dlouho mi to netrvalo. Stovečku jsem nenápadně vyjmul, knihu vrátil zpět do regálu a vzal jsem si Tolstého Vojnu a mír a Dostojevského Zločin a trest.

Tak, řekl jsem si. Pokud mě mají z něčeho usvědčit, tak z toho, že jsem chtěl číst kvalitní klasiku. Doplatil jsem ještě necelou desetikorunu a odnášel jsem si v balíčku oba světové autory. Trnul jsem, ale nikdo mě nezastavil, ani se za mnou nikdo nerozběhl. Nikdo nekřičel. Nikdo mě nesledoval, pokud si pamatuji.

Takže jsem to přece jenom spáchal. A teprve dnes, po dlouhých čtyřiceti letech, jsem teprve vyšel s pravdou ven, jak se to tehdy seběhlo.

Tak snad mi to nebude nikdo až tak zazlívat. Vždyť to bylo jen jednou jedinkrát. A přitom co jsem potom schválně a systematicky prolistovat knížek všeho druhu. A kde nic tu nic.

Upřímně. Vždyť já těm dobrým lidem z toho antikvariátu opravdu nevzal nic, co by jim po právu patřilo. Oni přece o té stokorunce vůbec nevěděli. Vložil si ji tam beztak předchozí majitel a ten na ni úplně zapomněl.

Ale pokud by se někomu z vás na tom mém jednání stále ještě něco nezdálo. No, abyste mi třeba v budoucnu nic takového nevytýkali! Tak se tímto speciálně vám za ten svůj prohřešek tady a teď veřejně omlouvám.

Život je hra, vážení!

Vlastní gól

Tehdy mi bylo čtrnáct, začátkem léta v osmdesátém šestém. Hráli jsme žákovský turnaj v kopané. V týmu jsem byl už třetím rokem a dvakrát jsme turnaj vyhráli. Chystali jsme se na třetí vítězství a čekali jsme, jak se soupeři představí, vždyť v žákovských týmech se to rok od roku mnohdy měnilo k nepoznání.

Hrál jsem tehdy na postu stopera, neboli středního obránce. Měl jsem ohromnou výhodu ve své rychlosti a také v síle oproti jiným. Třeba neznámé soupeře jsem si napřed vyzkoušel svojí oblíbenou fintou, kdy jsem třeba vystartoval ze středu pole proti zrovna pronikajícímu bočnímu útočníkovi a nechal se snadno obhodit, takže soupeři se zaradovali, že mají střed pole otevřený a nic jim nebrání v útoku na naši bránu. S nadšeným křikem si pokaždé nakopli míč dopředu, aby se zbytečně nezdržovali jeho vedením. Přitom nevzali v úvahu, že já běžel podél boční čáry. Takže když balón nakopli dopředu, od sebe dál, bleskově jsem jim překřížil dráhu a míč jsem velmi razantně odkopl, nezřídka i proti nabíhajícím soupeřům, takže zděšeně uskakovali. To aby okamžitě poznali, kdo je na pozici pánem, a že tudy příště jen tak jednoduše neprojdou. Tak hlavně ať si to uvědomí. Těch fint jsem měl víc, ale vždy jsem se předvedl v rychlosti a tvrdosti, což bylo pro obranu to nejlepší.

Ale na tom třetím turnaji se stalo něco, s čím jsem nepočítal. Tým, který s námi postoupil až do finále soutěže, měl uprostřed útoku hodně dobrého útočníka, nesmírně rychlého a hodně bezohledného. Svým soupeřům nadělili docela hodně gólů a postupovali. A právě ten jejich brutální rychlík nastřílel nejvíc. Viděl jsem ho ve hře a věděl jsem, že ho nesmím pustit k míči a třeba musím přitvrdit víc, než jindy.

Zápas začal. Toho jejich bojovníka jsem po celý první poločas opravdu nepustil k míči, přitom jsem běhal i do stran a zastavoval pokusy jejich pronikajících křídelních útočníků. Ani si neškrtli, jak se říká. Zato my jsme vstřelili gól. Bylo to jedna nula.

Fajn, říkal jsem si. Ten jejich rychlík se v první půli ani nestačil rozběhnout, a když, tak jedině bez míče. Vždycky jsem byl o něco hbitější. Buďto jsem balón odpálil co nejdál, anebo poslal do rukou brankáře, mého spolužáka Zdeňka, kterého jsem nedlouho předtím přemluvil, aby pro nás chytal v bráně.

Skoro až do konce zápasu všechno probíhalo podle našich představ. Až pět minut před koncem došlo k situaci, pro mě hodně nepříjemné. Ten jejich střední bombarďák dostal míč a nakopl si ho dopředu. Náš běžecký souboj byl hodně vyrovnaný, třebaže on předtím skoro pořád odpočíval a já běhal sem tam. Běželi jsme vedle sebe, téměř rameno na rameni, sem tam on vpředu o dvacet centáků,

a pak zase já. Tak se to střídalo, ale před koncem jsem napnul veškeré síly a byl jsem o kousíček před ním.

Chtěl jsem balón napálit vysoko nad naší bránu do zámezí, avšak brankář Zdeněk mi vyběhl naproti, ať mu to přihraji do náruče.

Snad v setinách sekundy jsem ten kop zmírnil, ale ne až tak, jak bylo třeba.

Prostě jsem nakopnul oblouček nad brankáře a míč rozvlnil síť naší branky.

Ten útočník samozřejmě jásal jako smyslů zbavený a objímal se se svými. A já se Zdeňkem na sebe hleděli hodně smutně.

Ty tři minuty do konce náš tým nic významného nedokázal. Ani v prodloužení. Ještě se kopaly penalty, ale nemělo to konce, pořád vyrovnáno, i když už došlo na nastavené série kopů. Tak nakonec rozhodčí hodil korunou. Vyhráli naši hosté. A my jim pogratulovali k poháru, který předtím patřil nám, a vlekli jsme se smutně do šaten.

Takže ten jediný gól to rozhodl, cítil jsem se hrozně.

V šatně byla nálada opravdu mizerná. Čekal jsem, že mi spoluhráči hodně důrazně vytknou ten můj vlastní gól. Ale jak jsem poznal, vůbec neměli tušení, že tím střelcem jsem byl já. Bylo na nich vidět velké zklamání.

A pak jeden z nich se obrátil na mě: „Takže jsi poprvé narazil na běžce, který tě předběhl."

Bylo vidět, že s tím ostatní souhlasí. A bylo jim to zjevně líto.

Viděl to i brankář Zdeněk. A ten se ozval: „Není to tak. Já u toho byl. Byl to vlastní gól."

Všichni zpozorněli: cože? vlastenec?

Napětí rostlo.

„Jo, vlastenec," stál Zdeněk na svém. „Že je to tak," obrátil se na mě.

Truchlivě jsem přikývl: „Je to tak, dal jsem vlastní gól."

Čekal jsem, že se na mě někdo osopí a k němu se přidají ostatní. Vždyť právě kvůli tomu jsme přišli o pohár. Ale stalo se něco úplně jiného.

Napřed jsem vnímal údiv, pak se rozléhal smích. „Tys dal vlastence? Ty? Zrovna ty? Hahaha!"

No jasně, zrovna já. A ten údiv a smích. Vždyť jsem v týmu zabránil tolika gólům, někdy až neuvěřitelně, třeba v různých skrumážích, v tolika soubojích, kdy skoro až kosti praskaly a jiskry létaly. Takže hochům to najednou připadalo k smíchu. Ale hlavně, pochopil jsem, co bylo pro nás všechny důležité. Vždyť ten rychlík mě nepředběhl, nepřekonal. To já překonal sám sebe, třebaže v tom nepříznivém. Takže vůbec jsme jako tým nebyli horší než naši finálovi soupeři. Vždyť tamti by ani neuhráli remízu, kdyby nebylo té mojí chyby, ke které došlo vlastně jenom z nedorozumění.

Nálada se tedy zlepšila. A úsměvy se udržely i poté, když jsme z šaten vycházeli ven, každý po svých.

Ti, co nás viděli se usmívat, zjevně nechápali. Ale my jsme věděli své.

Prostě někdy se vloudí chyba. Fotbal už je takový, no tak co.

Hra je hra.

Jasně, machrovat se nemá!

Bylo to v roce sedmdesátém prvním, pokud si vzpomínám. Na jedné z krajských olympiád mládeže.

Z nás tří ze stejného podniku, kdo se toho roku měl účastnit sprinterských disciplín, jsem akorát já měl nějaké úspěchy z předchozích závodů. Moji dva kolegové a kamarádi, Petr a Luboš, byli spíše jen sváteční běžci ve smyslu, co by člověk neudělal pro svůj podnik.

Na závodech se na nás obrátili pořadatelé, že potřebují obsadit ještě čtvrtou štafetu, aby se tato disciplína mohla vůbec uskutečnit. Napřed jsme odmítli, že štafetu jsme nikdy neběželi a že jsme jenom tři. Ovšem hned poté jsem potkal Mirka, svého soupeře z loňského ročníku, se kterým jsme se předtím „tesali“ o první pozice ve sprintu na stovku. Mirek byl ze svého podniku za běžce úplně sám. Pamatoval jsem si ho jako recesistu a neustálého vtipálka a kromě toho neměl problém se s kýmkoliv dát do řeči. Tak jsme se snadno dohodli, aby se k nám přidal.

Tu štafetu jsme přihlásili a pořadatelé i závodníci z dalších štafet z toho měli radost. Ovšem brzy se kdekdo na nás mračil, kluci i holky, snad všichni kromě těch z našeho podniku. Brzy jsme se dozvěděli, že Mirek, ten vtipálek a recesista, obcházel kdekoho a tvrdil, že tu štafetu máme jistou, že na nás nikdo nemá.

Začali k nám přicházet lidi, kteří s ironií v tvářích sdělovali, že mezi našimi soupeři jsou i běžci z druhé ligy, žádní takoví břídilové, jako jsme my. A že favority určitě nejsme my, ale jedna čtveřice sprinterů, která běžně vítězí, kamkoliv je přihlásí.

Atmosféra proti nám takříkajíc přímo houstla. K našim očividným kritikům se přidávali i kdejací dospělí, doprovázející své atletické týmy na olympiádu za své podniky, dokonce i místní pořadatelé.

No, necítili jsme se, abych pravdu řekl. Ale co jsme měli dělat? Toho vtipálka bychom rádi nějak ztrestali, avšak bylo znát, že si uvědomuje, co natropil. Vtípky ho přešly, zejména tak dvě hodiny před závodem.

Tehdy jsme si mimo jiné uvědomovali, že nikdo z nás nikdy žádnou štafetu neběžel, ba ani Mirek ne. No ale zase na druhou stranu, povídali jsme si, stejně nás už mají zařazené, tak jsme se jako machři začali přetvařovat všichni čtyři. Aspoň na veřejnosti, tam, kde na nás bylo vidět. A s nácvikem naší štafety to bylo tak. Tajně jsme poodešli do blízkého lesíka a na několika metrech úzké pěšinky jsme si předávali kousek klacku jako štafetový kolík. Moc nám to nešlo, to víte, nervozita udělala své. Ale aspoň jsme měli představu, jak to s tím kolíkem probíhá.

Pak jsme se na stadiónu zavřeli ve sprchách a náš rozhovor probíhal následujícím způsobem.

Někdo z nás řekl: „Co když prohrajeme.“

Jiný mu odpověděl, ale až tak za minutu, za dvě: „Nesmíme!“

Neznělo to nijak přesvědčivě. Pak pro nás přišli. Příprava na závod! Tedy jsme šli.

Tribuna stadionu byla poprvé za celou tu naši olympiádu plná. Určitě nechyběl nikdo. A těch pokřiků: „ Machrujete! Však vás srovnají! Už brzy!“

No jo, no jo. Už aby to bylo.

Měli jsme to rozdělené dobře, jak se později ukázalo. My dva s Mirkem rovinky, on tu první, já zase tu cílovou. Luboš a Petr měli zatáčky.

Začalo se. Luboš si v zatáčce vedl dobře. Udržel vyrovnanou pozici. Zato Mirek, ten si vedl přímo famózně (ještě že tak!). Utrhl dobrých deset metrů. Petr udržel náskok v zatáčce a já vbíhal do cílové rovinky taky pěkně zostra a v půli jsem se ohlédl a viděl jsem, že náskok mám opravdu slušný. Tak jsem v nadšení zvedl ruce nahoru, v pravé dlani dvoubarevný kolík.

Stadión, který se předtím nijak neozýval, zjevně vlivem neočekávaného průběhu, teď najednou vybuchl v ohlušujícím jásotu.

Doběhl jsem do cíle a za mnou ostatní běžci. Bylo to fakt opojné a vzrušující.

Vidím a cítím to, jako by se to odbylo nedávno.

A Mirkovi jsme samozřejmě už nic nevytýkali. To spíš naopak.

A on? Hned vyrostl, což nikdo nepřehlédl. A s ním jsme samozřejmě náhle vyrostli i my tři ostatní. Taková čtveřice machírků, kterým to vyšlo. Náhodou, ale vyšlo.

No, jasně. Taky si říkám, že machrovat se nemá. Ale povím vám, že jsem všelijakých atletických závodů a fotbalových zápasů zažil opravdu hodně. Úspěšných i vysloveně špatných. Ale na tento jeden jediný závod si pamatuji do nejmenších podrobností. A je to už pořádný ranec podzimů a jar.

Fotbálek v šedesátce

Už se mi ty kulatiny blížily a já se cítil stále víc ztuhlý.

Jasně, když člověku schází pohyb. Avšak přišel podnět. Od syna, skoro třicátníka. Docela se vychloubal, že běhá na delší tratě a že mu to svědčí. Za nedlouho někde na nettu přečetl, že lepší než běh je ostrá chůze. Začal tedy vyloženě ostře chodit, věnoval tomu pár hodin denně. Desítka kilometrů byla pro něho nic moc. A náhle? Přestal chodit přímo do dálky. Začal stoupat po schodech, ale vždy jenom nahoru, zatímco dolů se vždycky svezl výtahem a svědomí ho netrápilo. Vysvětlil mi, že na to jsou tabulky. Stačí čtrnáctkrát za den vystoupat šest až osm pater tak do jedné hoďky a má to být skoro jako by ušel nějakých dvacet kiláků. Takto ušetřený čas pak opět s klidným svědomím věnoval poslechu své oblíbené muziky vleže.

Tehdy mě to zrovna začalo zajímat. Taky jsem si párkrát za den střihnul takovýto výstup do závratných výšin. Zprvu to bylo hodně kruté. To víte, šestý

křížek. Plíce se mi neuvěřitelně napínaly a málem trhaly, avšak přežil jsem to, což sami poznáváte.

No, výsledky se dostavily. Docela brzy, až mě to překvapilo. Nohy se mi zpevnily, což bych opravdu nečekal. Klidně jsem si dovolil slušný sprint. Spíše mi nic jiného nezbývalo, než se pokusit doběhnout tramvaj, když jsem přece zrovna doháněl čas, jak se dalo. Běžel jsem dobrých sto dvě stě metrů, zato v docela skvělém tempu. Za takový sprint by se nemuseli stydět ani dorostenci, myslím si.

Ta prokletá „tramwey“ mi sice unikla, přestože jsem se dotkl zavírajících se dveří.

Ale ten údiv přihlížejících!

Zatímco jsem se vydýchával jako nějaký nafukovací měch, jasně že jsem si všiml všech těch čumilů, co jich tolik procházelo a postávalo všude kolem.

Všichni hleděli na mě. Spíše nevěřili svým vlastním očím. Viděl jsem na nich, co si zrovna myslí. Jak to, že ten bělovlasý a bělovousý týpek dokáže takto sprintovat. Dokonce se přede mnou, tak na dva tři kroky, postavil jakýsi mladík a zíral a zíral a zjevně nechápal.

Zato jsem to dobře pochopil já. V několika dalších dnech jsem si opět střihnul podobný úprk za tramvají a vždycky po mně zírali a zjevně nevěřili, co vidí.

A tehdy jsem si připomněl, že mě před časem kamarádi z naší oblíbené hospůdky vyzývali, ať si s nimi zahraji fotbálek. Nikdy mi to nevyšlo, to víte, povinnosti. Ale teď to bylo jiné. Času mi najednou zbývalo, ne jako předtím. Tak proč si nezahrát? No a ne?

Své staré kamarády jsem zastihl tam, kde vždycky seděli, co si pamatuji. U jednoho prostranného stolu.

„Tak co,“ přisedl jsem si. „Zahrajeme fotbálek?“

Zřejmě to považovali za žertík a rozesmáli se.

Ale já na ně: „Vy blázni, vždyť zrovna vy jste mě vždycky přemlouvali, ať si jdu s vámi zahrát.“

„To jo,“ přiznali všichni, jeden vedle druhého, avšak měli pro mě jednu jedinou odpověď, kterou ovšem vyslovil ten nejpohotovější z nich: „Ale to bylo před deseti lety, ty vole! Nebo před patnácti? Tak se vzpamatuj!“

No jo, uvědomil jsem si. Čas běží, opravdu běží, ne jako zrovna my všichni v tom samém věku, co si spíš raději sedneme k dobře napěněnému škopku.

Nějak se to uložilo samo, že jsem tu chůzi do schodů, hlavně ten fotbálek šedesátiletých kmetů, vzdal. Ale myslím si, že pokud bych někdy zatoužil po vděčném obecenstvu, které ocení sprint bělovlasého a bělovousého kmeta za tramvají, pak opravdu vím, jak na to. Tedy pokud mi zdravíčko nadále poslouží. I po té šedesátce.

Minuta ticha

Začátkem sedmdesátých let jsem hrál závodně fotbal za dorost, takovou tu naši okresní třídu, říkali jsme tomu „horská liga“, protože jsme měli několik soupeřů v Beskydech. Ve stejném týmu jsme hráli s mým sousedem z vedlejšího vchodu. Jmenoval se Milan a byli jsme si hodně podobní, takže nás mnozí považovali za bratry, ne-li přímo za dvojčata. Ovšem každý z nás to hrál úplně jinak. Zatímco on byl spíše velmi jemný a obratný technik a nebylo u něho nouze o efektní parádičky a nějaké ty nově naučené kličky, tak já byl spíše razantnější pro ostřejší souboje jak v běhu, tak i tělo na tělo. On hrával většinou středního útočníka nebo v záloze a já hlavně stopera.

V zápase, o kterém bude řeč, jsme hráli na domácím stadiónu, tráva tam byla sice obyčejná, ale dobře sekaná a diváci seděli na sedačkách ve svazích jako na tribuně, takže nám ten náš stadión někteří soupeři hodně záviděli. V kabinách jsme se těsně před zápasem dozvěděli, že hned po úvodním výkopu uctíme minutu ticha za nedávno zesnulého funkcionáře. Všichni jsme ho znali jako veselého staříka, který nezkazil žádnou legraci a kolikrát hýřil vtipy a rozesmál kdekoho. Akorát poslední dobou ho nebylo moc vidět, a když se přece jenom ukázal, vypadal spíše ztrápený.

Takže pořadatelé vyhlásili minutu ticha. A když jsme sbíhali dolů na hřiště, ani jsem si nevšiml, že Milan s námi neběží.

On kolikrát přibíhal na hřiště poslední, někdy těsně před začátkem zápasu, ale vždycky včas. Míval jakousi nervozitu a před zápasem si musel posedět na záchodě.

Také teď přiběhl na poslední chvíli. Úvodní výkop jsme zahrávali my. Milan obdržel přihrávku a namísto toho, aby míč nechal míčem a postavil se uctivě do pozoru jako všichni ostatní, velmi brilantně obešel stojícího soupeře, neopomněl přitom fungl novou parádičku, kdy míč jakoby nechal za sebou, ale otočil se, předvedl dva blafáky a míč nabral obloučkem dopředu.

A vzápětí obešel dalšího stojícího soupeře. U něho použil pro změnu zase jiný fígl, stejně parádní a předem promyšlený a odzkoušený.

Avšak najednou si všiml, že je v pohybu jenom on sám. A že se všichni kolem něho řehtají. A že se rozjařili i diváci na tribunách. Dokonce sklidil potlesk a nadšené ovace za své parádní kousky. Jenomže sám byl z toho všeho vyjevený. Rozpřáhl ruce, jakože co to má všechno znamenat.

No jo, on totiž na tom záchodě byl tentokrát o něco déle než jindy a doslova prošvihl pokyn k minutě ticha.

A ty machrovinky, které si pracně nacvičil, aby se zrovna v tu chvíli předvedl, nevedly k žádnému hromadnému úžasu, kterého chtěl docílit, ale spíš naopak. Nikdo nezůstal vážný. Všichni se řehtali. A kdyby ten zesnulý funkcionář předem věděl, jak dopadne jeho minuta ticha, určitě by se také rozesmál s nesmírnou chutí. Vždyť on přece, pokud žil ve zdraví, nikdy žádnou legraci nezkazil.

Kopačky na stožáru

Tehdy jsem hrál fotbal závodně za dorost. To víte, člověk občas něco řekne, a ani by to tak nemyslel, kdyby došlo na věc. No ale chlapské slovo platit musí, i kdyby... No prostě musí.

A já tehdy prohlásil, dokonce několikrát za sebou, před spoluhráči i před trenérem: „Jestli my někdy dostaneme v zápase deset gólů, tak s fotbalem končím a kopačky pověsím tamhle na stožár, kde visí vlajka!“

Když jsem to prohlásil poprvé, byli jsme na tom ještě docela dobře. Jenomže vzápětí někteří odešli na vojnu a z těch mladších zatím nepřišel skoro nikdo. A tak se naše výsledky začaly horšit, někdy až hodně povážlivě. S tou desítkou na našem kontě to však ještě zdaleka tak zlé nebylo. Až jednou.

To jsme přijeli na hřiště lídra tabulky a v docela oslabené sestavě. V poločase jsme to projížděli nula ke třem. A tehdy jsem se nechal slyšet znovu, že pokud vyfasujeme desítku, kopačky pověsím na stožár.

Já chtěl jenom ostatní povzbudit, avšak nijak se to neprojevilo. Spíš naopak.

Brzy jsme dostali tři góly za sebou a padaly ještě další. Dvacet minut před koncem to bylo nula devět.

Můj tolikrát ohlašovaný konec s fotbalem se přiblížil. Velmi povážlivě se přiblížil. Jenomže mně se do toho konce vůbec nechtělo.

Pomyšlení, že budu muset splnit, co jsem tak vyhlašoval, mě holt sebralo. A přímo tím správným směrem. Když to zůstalo celé na mně, tak jsem to vzal jako výzvu. Jenom jsem se divil, že sudí mě nechal bez pořádného trestu. Jenom sem tam něco písknul, jinak se zdálo, že má snad před očima mlhu. Mně to rozhodně nevadilo. Mně ne. Už jsem nepoužíval jenom nohy, ale i ruce. Mokrý terén s hlínou nasáklou vodou, mi ještě pomáhal ke skluzům, delším, než obvykle.

Prostě jsem soupeře kosil jako trávu. Vrážel do nich, stahoval je k zemi, byly i tvrdší zásahy. Nedostali se dál, než před vápno. Ale to už se vzpamatovali i moji spoluhráči. A sudí to nechal, jak to jen šlo.

Zápas tedy skončil výsledkem nula devět.

Když jsem jako první vyšel ze sprch a pak i oblečený ze šaten pod širé nebe, všimnul jsem si, jak na sebe pár místních fandů ukazuje nějaké posuňky. Něco jako smluvené signály.

To se mi nějak nezdálo. Chytře jsem proto vběhl zpátky do šaten, jako že jsem si uvnitř něco zapomněl. Ohlédl jsem se. Ti fandové, staříci i mladí, na sebe jen krčili rameny. Prostě něco se jim nepovedlo.

No co asi?

A já byl rád, že jsem ten jejich manévr prohlédl včas. Otlučený a utahaný ze zápasu jsem byl ažaž. O nakládačku od místních rozezlených fandů jsem opravdu nestál.

Vyšli jsme ven všichni pohromadě, což mi přišlo vhod. Prošli jsme mezi těmi fandy, kteří po mně zírali hodně zostra. Viděl jsem na nich zklamání, že si

nemohli udeřit, když přece já na hřišti tak nešetrně zacházel s jejich oblíbenci, kamarády, zřejmě i příbuznými.

Takže moji spoluhráči mi z té šlamastyky pomohli, třebaže nevědomě. Ale vroubek u mě mají ještě pořád. Vždyť jim bylo úplně jedno, jestli své kopačky pověsím na stožár. Nebo si snad mysleli, že jenom dělám haura? Ale co jsem řekl, to jsem řekl.

Neurážejte psy, moc vás prosím

Psi nám rozumí

Že nám psi rozumí skoro každé slovo?

To nemuseli zkoumat vědci, to já vím dávno.

Před léty, když jsem dělal na jedné menší vrátnici, měli jsme tam velkého ovčáka Ariše. S oblibou pořád spal pod stolem.

Jednou z rádia zazněla ukázka z rozhlasové hry:

"Vstaň, ty prašivý pse!"

Ariš náhle otevřel oči, napřed se podíval na mě a poznal, že jsem to neřekl já. Pak se začal ohlížet, kdo to byl. Hleděl ven z oken, nikde nikdo. Nakonec s viditelnými rozpaky zase ulehl pod stůl.

Jestli nerozuměl, tak ať hrom do někoho bací!

Psi někdy promluví lidskou řečí

Věděli jste, že někdy i psi promluví lidskou řečí?

Někdy tak před deseti lety, chvíli jsem sloužil na malé vrátnici daleko za městem. Byl tam velký starý pes, chlupatý jako medvěd. Jmenoval se Dag.

Vycházeli jsme spolu velmi dobře. Dag byl přes den zavřený v kotci. Já přicházel na noční směny, když areál opouštěli poslední opozdilci. Měli jste vidět, jakou radost Dag vždycky měl, když jsem otevřel jeho vrátka a on s nadšením napřed vyskočil na mě, s nesmírnou chutí přijal pamlsek, nejčastěji pár kostiček slaniny, a pak jako střela vyběhl na rozlehlý trávník a mezi křoviny, měl přitom takový zvláštní psí úsměv, jaký se jen tak nevidí.

Spolu s Dagem jsme měli perfektní dohodu. Nechal jsem ho běhat volně a on zase nijak neobtěžoval mě. Jenom si přibíhal pro maličké pamlsky a zase hezky zčerstva vyrazil po svých záležitostech. Nejhorší bylo, když našel ježka a nedokázal s ním naložit po svém, jak by chtěl. Strkal do ostnatého klubíčka, zvedal ho mezi ramenem a čelistí a házel s ním. Choval se jako zapřisáhlý zabiják ježků, ale pokud mi bylo známo, nikdy žádného ježka nezabil.

Té noci, o které chci hlavně povyprávět, Dag vypátral ježka nedaleko vrátnice a štěkal do něho s vytrvalostí, která by v jiné věci mohla být obdivuhodná. Trvalo to aspoň tři celé hodiny. Ten ježek z toho beztak už dávno ohluchnul. Mně už se to taky zajídalo. Tehdy jsem to už nevydržel. Zapnul jsem Dagovi vodítko a odtáhl ho k vrátnici, kde jsem ho uvázal u sloupku.

Dag se na mě díval smutně, ale byl klid. Ovšem ne nadlouho. Dag se brzy rozštěkal, střídavě s nesmírným vztekem a s lítostí. Vyšel jsem ven, a co nevidím?

Ten ježek, určitě to byl on (grázl jeden mstivý provokatérský!) se klidně procházel po asfaltu před Dagem a ten sebou škubal a trhal, avšak řemen to ustál.

A tehdy se Dag na mě obrátil a já slyšel jeho skličující kňouravé, skoro lidsky plačtivé: "Vidíš to? Vidíš, jak mě uráží? A ty to dovolíš? To jsi kamarád?"

K tomu ty jeho pohyby a pózy, nesmírně sugestivní, řekl bych.

Opravdu jsem na něho zíral jako na zázrak.

No, já ho neposlechl. Ježka to za chvíli přestalo bavit a zbytek noci byl poklidný.

Avšak Dag už se na mě nikdy neusmíval jako předtím. Poslouchal sice na slovo, až na nějaké ty výjimky, ale už jsem nebyl jeho kamarád a spojenec.

A zřejmě namítnete, že to s tou Dagovou lidskou řečí nemůže být pravda.

No, já přece u toho byl. Já to všechno viděl. Já to slyšel.

Neurážejte psy, abyste pak nebyli překvapeni

Tehdy, jakožto obchodní inspektor, jsem jezdil po celém kraji a kontroloval prodejny a restaurace. V jedné malé obci na mě v takové dlouhé ulici štěkali psi jeden za druhým, jak si mě "předávali" vždy přes plot.

U jednoho z těch psů jsem se zastavil, byl menší než ostatní, ale možná zuřivější.

A na ten jeho štěkot jsem odpověděl se smíchem: "Budliky! Budliky! A budliky!"

Ten pes pozvolna přestával štěkat a sledoval můj smích. Ztišil se. Zvážněl. Hned ale na něm bylo znát překvapení, co jsem si to na něho dovolil. Takový výraz dotčení, jaký bych nečekal.

Vzápětí se na mě zahleděl s výrazem: tak co teď na to povíš, člověče!

A začal strkat packy do plotu a lézt nahoru. Zíral přitom, co já na to.

Pochopil jsem jediné. Že musím rychle zmizet.

Utekl jsem. Ale jen přes ulici, o kus dál, kde jsem nalezl neuzamčený vchod malého činžáku. Vykukoval jsem, co bude, až pes doskočí na chodník a rozběhne se, aby si mě vyhledal.

Čekal jsem. Nic se nedělo. Pes zůstal hezky za svým plotem.

Zato já si po chvíli čekání připadal. Jak? Přiměřeně situaci.

Tady bylo jasné, kdo v tomto duelu zůstal vítězem a kdo poraženým

Jen tak mezi věky

Cesty, které nikam nevedou

Už jste se někdy ocitli na hodně staré cestě, která najednou skončila a nevedla dál? Já ano. Ale už si ani nepamatuji, kde to přesně bylo.

Prostě na silnici objížďka, tam v zalesněné krajině pak pomalu se sunoucí předlouhá kolona, která brzy přestane bavit. Rozhodl jsem se na to jít takzvaně od lesa a zatočil jsem na úzkou silničku, která se mi jevila vcelku příhodně.

Avšak brzy jsem dojel na sám konec. Dál už nic nevedlo. Byla tam jen hodně vysoká tráva, husté křoviny a stromy, některé docela vzrostlé.

Vystoupil jsem z auta a zírám na to, jak jsem se doběhl (anebo dojel?). Vždyť ani ta cesta nebyla úplně dnešní, ale skoro jako z jiného světa. Hlína tvrdá jako beton, v ní jako vrostlé kamínky štěrku a kamenné drtě. Prostě taková cestička jako ze starých filmů, ještě to chtělo vítr a zvedající se prach.

Ale nelitoval jsem, že jsem se tam ocitl. Připomněl jsem si, co jsem před časem četl o nejstarších silnicích. Že první trochu kvalitní středověké cesty budovali přesně na trasách, které zůstaly ještě z pravěku, vždyť museli někde hnát svá stáda, někde musely jezdit vozy, někdy hodně těžké, tažené dobytkem. Někudy také musely procházet a projíždět kupecké karavany, které putovaly od jižních moří na sever a zpět. No jo. A také osídlení v té době nějaké bylo a bez cest se neobešlo, i když to byla jen takováto udusaná, ušlapaná a vyježděná hlína. A také obyvatel nebývalo ani v pravěku až tak pomálu, jak se může zdát. Třeba na konci doby kamenné. Dvě až tři vesnice na území dnešní obce. Někdy víc, podle velikosti. Jenom těch obyvatel nebylo tolik, jako mají města dnes, což je pochopitelné. A hodně se toho změnilo. A měnilo se i v průběhu věků.

A pak se člověk najednou ocitne na konci takové nějaké cesty a tuší, že určitě vedla dál. A že tam někde vpředu kdysi něco bylo. A snad tam také i dnes něco přetrvalo.

Třeba už ne zcela viditelně, nad povrchem. Ale jenom něco skrytého v zemi.

Ježek z románu

Je zajímavé, jak se některé náhodné i nenáhodné situace z reálného života dokážou zaznamenat třeba i v románu z konce pravěku.

Dva roky nazpět. Letní ráno. Pracoval jsem v recepci rozsáhlého areálu, kde sídlilo několik firem, větších i menších. Vyšel jsem prosklenými dveřmi před hlavní budovu na silnici a hleděl jsem do mraků, skrz které prosvítalo slunce a dalo se tušit, že se rodí další prosluněný den.

Měl jsem rozepsaný už čtvrtý díl románu „Prastará tajemství“ z doby halštatské. Přemýšlel jsem zrovna, jaké tetování by příslušelo mladému hrdinovi, který už vykonal řadu významných činů, ale dosud neobdržel patřičné tetování.

Sem tam někdo prošel do areálu a dosud projelo jen pouhých pár aut, zatím jen osobních.

A najednou jsem uviděl, že přes silnici prochází malé ostnaté protáhlé klubíčko. Ježek. Horší bylo, že se to zvířátko občas zastavilo a čekalo. Měl jsem strach, že něco pojede. Hrozně moc bych si nepřál, aby se tomu ježkovi něco stalo a zrovna ještě před mýma očima. Něco takového jsem nesměl dopustit.

Vyšel jsem doprostřed silnice, abych mohl zasáhnout, kdyby něco jelo. Naštěstí zrovna nejelo nic. A ježek? Ten měl nějak příliš mnoho času, než přešel silnici a ocitl se na travnatém pásu, kde ho zakrylo křoví.

To už jsem věděl, že po té trávě může dojít do bezpečí, což mě uklidnilo. Šel jsem dovnitř, do recepce za pult a chystal jsem si nějaké poznámky, něco pracovně, něco pro sebe.

A v tom se chci podívat skrz prosklené dveře ven, když vidím toho ježka na koberci, uvnitř, hned za dveřmi. Zastavil se, díval se na mě. A usmíval se. Určitě se usmíval. Hned mě napadlo, že přišel za mnou. Vždyť tam stál a hleděl na mě, ani se nestočil do klubíčka, ani nikam neutíkal. Jenom jsem viděl, že na mě upírá svá očička a usmívá se. Jako by mi přišel poděkovat. Za moji starost, aby se mu nic nestalo, když tak váhavě přecházel tu silnici, po které v průběhu dne, někdy i časně ráno, projíždí množství aut sem tam, někdy hodně razantním tempem.

No, nemohl jsem tam toho ježka zdržovat, nevěděl jsem, co bych si s ním počal. Musel jsem ho odtud dostat pryč. Tak jsem ho takovým mírným podupávání nějak tak přiměl, nasměroval, aby se opět vydal na travnatý pás u budovy, odkud mohl snadno přejít jinam, do bezpečí.

Ale té jeho návštěvy jsem si hodně považoval. A ještě toho dne, večer, jsem měl tetování hrdiny Gudmegise z románu vyřešené.

Posuďte sami: „*Zdál se mu podivný sen. Bloudil temnými jeskynními chodbami, plnými nerovností a kamenné sutě. Nedokázal najít východ na světlo. Až najednou. Kamenná stěna se rozevřela jako při nějakém zaklínadle a oči se mu zalily prudkým jasem. V té chvíli se probudil. Zrovna svítalo. Vyšel z chaty a zůstal civět před sebe dolů na zem. Před ním malé klubko plné ostnů a z toho příznivě zírající očka s vystrčeným čumáčkem. Ježek! Ale vůbec se nebojí. Naopak. Zírá přátelsky, skoro jako by se usmíval. A vtom se za jeho zády ozve: „Přišel za tebou, Gudmegisi. Copak se ti ukázalo ve snech?“ Ježkovi se příliš nechtělo odejít, ale Mendhis Deruchis ho citlivě, s mírným podupáváním kolem něho, odvedl k malé díře v dřevěném plotu, kudy ježek, ač zjevně nerad, nakonec zmizel. „Tak mi to pověz, “ obrátil se na něho kmet. Když mu Gudmegis líčil, co ho potkalo ve snu, svatý muž přikyvoval a usmíval se přitom. „Takže teď pozorně poslouchej, Gudmegisi sun Berghu. Tvým zvířetem, které tě doprovází,*

ve skutečnosti není býk, ale ježek.“ „Co? Obyčejný ježek?“ nesouhlasně se zatvářil Gudmegis. „To přece...“ „Není obyčejný. Je to obránce, stejně jako ty. Tvoje síla nespočívá v útoku. Ale v obraně. A tvůj sen znamená, že tvoje síla vyšla ze země, spíše z podzemí, ale spolu se slunečním ohněm. Ježek, když ho vidíme zepředu a odmyslíme si jeho oči a čumák, je obrysem slunce, jeho ostny jsou ohnivé plameny. Obojí dohromady ukazuje na pradávný strom s kořeny v podzemí a s korunou v nebi. A kmen stromu, to jsou živí lidé, mezi které patříš a kteří patří k tobě. Tady máš obraz, který bys měl nosit na své hrudi. Tvé tetování velkého hrdiny ...“ Když jsem tuto pasáž psal, doslova jsem žasnul, jak mi dokonale zapadla do koncepce příběhu. Kdyby se mi ten ježek neukázal, musel bych si ho vymyslet. Jak se říká, zadaný úkol jsem si vyřešil. Nicméně ta ježčí návštěva a především ten jeho zvláštní a nesmírně milý úsměv, a vůbec, jak se ta malá epizodka odehrála. Něco takového se určitě nestává den co den.

Osidla Býčí skály

Když vám bude někdo tvrdit, že prastaré archeologické lokality jsou jenom nějaké ty náhodně zachované zbytky materiálů, co zůstaly pod zemí, a nic víc, je na vás, zda tento názor přijmete nebo ne. Já mám úplně jiný příběh. Svůj vlastní.

Čtenáři mých knížek vědí, že zrovna Býčí skála v Moravském krasu je pro mě víc než jenom světově známá lokalita, dosud pečlivě uchovávající svá největší tajemství. Pro mě je naprostou samozřejmostí, že se ocitla v prozatím všech třech mých románech z různých období pravěku. Jenomže to není všechno, také ve dvou pojednáních o pravěku. Ale rovněž v jednom románu ze současnosti. Drobné články se ani neodvažuji počítat. A pokud vyjde můj záměr vydat v blízké době i knížku souboru minipovídek, pak zrovna touto krátkou povídečkou už půjde o moji další knížku, kde se Býčí skála objeví. Když jsem se rozhodl napsat svůj první pravěký román, bylo jasné, že bez této významné jeskyně se kniha nemůže ani nesmí obejít. Už několik let jsem docela usilovně střádal všelijaké poznatky, které mi umožnily přemýšlet o pravěkých dobách zcela jinak, než jak je tomu u běžného čtenáře, který se prostě spokojí jen s tím, co si pamatuje ze školy, anebo se něco dozví z četby, která se k němu nějak dostane.

Poprvé jsem se k Býčí skále přijel podívat na jaře v devadesátém třetím roce. Stavili jsme se tam s kolegou z firmy, když jsme jeli přes Brno do jižních Čech prodávat naše zboží do velkoskladů a prodejen. Bylo tam hodně návštěvníků, hlavně hodně dětí, které pobíhaly a vylézaly po skále, kam jen mohly. Také ten můj kolega si vylezl nahoru, až jsem se divil, jak mu to šlo. Zato já s pokorou zíral na skalní masív s oknem ve tvaru trojúhelníku a na železná vrata, která

bránila v proniknutí dovnitř. Věděl jsem, že tento vchod v pravěku neexistoval, že otvor vylámali mnohem později.

To místo, skála a prostor před ní, s těmi lidmi a pobíhající drobotinou, mě zrovna nijak neuchvátilo, avšak věděl jsem své.

Když jsem tam přijel podruhé, o rok později v létě, už tam nebyl takový ruch, nikdo tam nepobíhal, ani se neškrábal nahoru po skále. Postávalo tam jenom pár dospělých stejně mlčky jako já. A tehdy jsem si vybavil kdeco z toho, co jsem o Býčí skále kdy přečetl. Bral jsem do rukou kousky kamenné drtě a kladl je zpět na jejich místo, a to v naprostém klidu a šetrněji, než abych je jen tak pohodil.

Docela živě jsem si představil, jak tím vyvýšeným oknem v posvátném tvaru trojúhelníku proniká dovnitř do velké síně světlo, které ve tmě působí jakýmsi zvláštním šerosvitem, snad jako v nějakém astrálním světě nadpřirozena. To, co se kdysi dávno zrovna tam odehrávalo, jakási mystéria, doprovázená krutými obřady, zřejmě hromadnou anebo postupnou obětí lidí i zvířat. Ten úžasný poklad, nesmírně drahocenný, který tam zůstal skoro dva a půl tisíce let. K tomu ohně a kovářské obřady s procházením přes oheň bosou nohou, braní žhavého železa do rukou. Vlastně takové rituální překonání vlastního lidství a povýšení do stavu téměř božského. Prostranství před jeskyní bylo jako dělané pro veřejné obřady, třeba o pradávném nočním svátku, kdy se zapalovaly ohně v předvečer prvního máje. Docela jsem si představil planoucí figurínu z proutí ve tvaru býka. A mnoho jiného se mi ještě představilo v hlavě. Ani jsem neměl ponětí o čase, jenom vím, že postávající lidé odcházeli a místo nich se tam vždy postavil někdo další.

Nějak jsem duchem uvízl tam někde uvnitř. Ale musel jsem se z toho vytrhnout.

Sice nerad, ale musel jsem. Den se zvolna chýlil k večeru a já měl v autě málo benzínu, takže jsem uvažoval, jak se co nejkratší cestou dostat k benzínce.

Ještě jsem se dlouze zahleděl na tajemnou skálu, opravdu nerad jsem vsedl do auta a vyjel jsem nahoru lesem. A tehdy, zrovna jako bych překročil anebo přejel nějaký bludný kořen, jako ve starých pohádkách a pověstech. Nebo co to vlastně bylo, co mě tam drželo, ale tak nějak podivně, protože jsem jezdil stále dokola přes lesy a louky Moravského krasu, skoro k zešílení po stále stejných místech, což jsem vůbec nechápal, a postupně jsem nabíral hrůzu a děs z toho, že mi v nádrži dojde benzín a uvíznu v místech, které se mi najednou jevily, jako bych se ocitl někde až na samém nejtemnějším konci světa, a kdo ví, s čím bych se tam za noční tmy potázal.

Když se mi pak podařilo nabrat správný směr a přijel jsem k benzínové pumpě, v nádrži zůstávalo benzínu sotva na dně.

Asi by mě nikdo nepochopil, vždyť jsem potkával tolik aut, autobusy plné výletníků, ale ne všude. Projížděl jsem přece i cestami bez asfaltu, zrovna takovými, které jako by vznikly kdysi hodně dávno, ještě v pravěku, vyšlapány dobytkem a vysypány kamennou drtí, přesně takovou drtí, jakou jsem zrovna

toho dne v dlaních prohmatával u té podivuhodné jeskyně, zvané prý odjakživa Býčí skálou.

Prostě jedna ze situací, na které se nezapomíná.

O autorovi

Jan Padych je autorem příběhů z nejstaršího dávnověku i ze současnosti.

Narodil se 8. 3. 1954 v lázeňském městě Jeseník na severní Moravě. Mládí prožil v Havířově, od r. 1989 bydlí v Ostravě. Publikovat začal v dospělém věku ojedinělými povídkami a fejetony (hlavně v Čs. rozhlasu). V roce 1988 vyhrál celostátní soutěž GENERACE 88 v oboru próza. Od r. 2001 členem Obce spisovatelů.

V prvních porevolučních letech (1991 – 1992) psal velkoplošné články (eseje) do Ostravského večerníku.

V roce 2004 společně se synem Danielem založili nakladatelství (nakl. Daniel Padych), kde vydal román „Bouře ve sklenici piva – pojišťovácký román“. Kniha byla ihned po vydání zakoupena Českou televizí jako námět k natočení celovečerního filmu „Každý den karneval“ (2OO5) s Pavlem Zedníčkem v hlavní roli, dále s Jitkou Asterovou, Michalem Dlouhým a dalšími populárními herci. (Scénář k filmu zpracovali Martin Fahrner, Michal Josef Przebinda a Aleš Jurda). Další kniha v tomto rodinném nakladatelství vyšla v r. 2013 elektronicky (na www.padychbooks.com) pod názvem „Pravěké ženy a jejich velké tajemství“.

V roce 2016 se synem Danielem založili nakladatelství Daniel, kde se rozhodli vydávat pouze elektronické knihy. Svoji činnost zahájili vydáním šestidílného dobrodružného a mysteriózního románu „Prastará tajemství“. Téhož roku uskutečnili druhé vydání sbírky novel „Krysa v hlavě“. V roce 2017 pak zatím v tomtéž nakladatelství vyšel román „Bankéři z pergoly“ a sborník esejů a článků ze zmíněného autorského webu pod názvem „Náš archaický svět“. Následoval sborník úryvků z vlastních románů „Příběhy z pravěku a ze současnosti“. Knížka „Machrovat by se nemělo“ je sbírkou minipovídek, zejména úplně nových.

Knižní publikace

Sibyla a démonismus (1991, vydalo nakl. Petit družstva Sampex Ostrava)

Fotbalový generál (1995, vydalo nakl. Optys v Opavě)

Krysa v hlavě (1996, vydalo nakl. Sena v Ostravě)

Z pravěkých ság – Nesmrtelný (2000, vydalo nakl. Alpress ve Frýdku Místku)

Bouře ve sklenici piva – pojišťovácký román (2004, vydalo nakl. Daniel Padych v Ostravě)

Čas vlků (2007, vydalo nakl. Alfa Publishing v Praze)

Pravěké ženy a jejich velké tajemství (2013, vydalo nakl. Daniel Padych v Ostravě)

Prastará tajemství 1. díl - Syn významného (vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Prastará tajemství 2. díl - Drtící palice (vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Prastará tajemství 3. díl - Strážci ohňů (vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Prastará tajemství 4. díl - Jestřábí děvka (vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Prastará tajemství 5. díl – Posel z nebe (vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Prastará tajemství 6. díl – Hněv předků (vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Krysa v hlavě (2016 - druhé vydání, vydalo nakladatelství Daniel v Ostravě

Bankéři z pergoly (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Náš archaický svět (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Příběhy z pravěku a ze současnosti (2017, vydalo nakladatelství Daniel v Ostravě)

Machrovat by se nemělo (2017, Nakladatelství Daniel v Ostravě)

Filmový námět

Námět celovečerního filmu „Každý den karneval“, natočila Česká televize v r. 2005 podle knihy Jana Padycha: „Bouře ve sklenici piva – pojišťovácký román“.